Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פּרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 236/1531	Łódź, Czwratek 11, października 192* r.	זעקסטער יאָהרגאַנג	לאָדז, דאָנערשטאָג, כז תשרי תרפ"ט	Nr. 236/1531

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

טעקסטיל-אַרבייטער-שטרייק דויערט.

פּרעסע-שטימען.

הונדערט טויזענד טעקסטיל-אַרבייטער שטעהען אין שטרייק. קיין שום אינטערווענצע האָבען ביז איצט נישט געהאָלפען, און דער קאָנפליקט פערשאַרפט זיך. מיר שטעהען שוין פאַר דער סכנה פון אַן אַלגעמיינעם שטרייק. די פּרעסע פון גאַנץ פּוילען האָט שוין גענומען אַ וואָרט אין דער פראַגע פון שטרייק און פון אַלע זייטען ווערט די רעגירונג און די טעקסטיל-אינדוסטריעלער אויפגעפאָדערט צו ליקווידירען דעם שטרייק.

אין לענגערען לייט-אַרטיקעל שרייבט דער נעכטיגער „ראָבאָטניק" צווי. אַנד.:

מ'קען זיך גאָרנישט פאָרשטעלען צו בעקעמפען דעם אינדוסטריע-קריזיס אָהן דער פערגרעסערונג פון דער אינערליכער קאָנסומציע; מ'קען זיך אָבער נישט פאָרשטעלען די פערגרעסערונג פון דער אינערליכער קאָנסומציע ביי היינטיגע לוינען פון די אַרבייטער. און דאָ איז שולדיג דער צושטאַנד פון דער טעכניק און דער אָרגאַניזאַציע פון דער אינדוסטרי.

די פּוילישע אינדוסטרי איז הינטערשטעליג טעכניש און אָרגאַניזאַציאָנעל; די פּוילישע אינדוסטריעלער לעבען נאָך אין דער עפּאָכע פון פאַר-מלחמה'דיגען קאַפּיטאַליזם. שטיצען זייערע פערדינסטען אויף די נידריגע לוינען פון די אַרבייטער. אַלס רעזולטאַט פון דער דאָזיגער „פּאָליטיק" קומט דער טיפער עלענד פון די אַרבייטער, אומבעהאָלפענקייט פון דער פּוילישער אינדוסטרי ביי דער קאָנקורענץ מיט אויסלאַנד און דאָס פערשמעלערען פון אינערליכען אָפּזאַץ-מאַרק.

ביי די דאָזיגע בעדינגונגען ווען דער אַרבייטער-קלאַס הויבט-אָן אַ קאַמף פאַר רעאַלע לוינען, קעמפט אויך גלייכצייטיג געגען דער זעלבסטמערדערישער ריכטונג פון דער ווירטשאַפטליכער מלוכה-פּאָליטיק, דער לאָדזער שטרייקענדער אַרבייטער קעמפט נישט בלויז פאַר רעכט צום לעבען פאַר זיך, ער קעמפט גלייכצייטיג וועגען רעכט אויף פאָרטשריט ווענען רעכט פאַר ווירטשאַפטליכער זעלבסטשטענ-דיגקייט פאַר פּוילען".

די רעכטע צייטונגען זעהען אין דעם שטרייק, פערשטעהט זיך, אַנטימלוכה'שע אַגיטאַציע און קאָמוניסטישע אַרבייט.

דער „גלאָס פּראַוודי" רעדט אויך וועגען אַ בליטספּק'דיגען דרוק פון די עכט לינקע עלעמענטען, בעטאָנט אָבער גלייכצייטיג די לאָיאַלע און געדולדיגע האַלטונג פון די לאָדזער טעקסטיל-אַרבייטער.

דער ווילנער „טאָג" שטעלט זיך אָפּ אין אַ לענגערען אַרטיקעל אויף דעם לאָדזער טעקסטיל-שטרייק און ציטירט דערביי דעם „נייעם פאָלקסבלאַט" וועגען דער אומגעהויערער נויט און עלענד פון די לאָדזער אַרבייטער.

אויך „פּראַצאַ" איז פאַר אַ גענעראַל-שטרייק.

(2) נעכטען פאָרמיטאָג איז אין „פּראַצאַ" פאָרגעקומען אַ דעלעגאַטען-פערזאַמלונג. דער רעפערענט קאַשימיערטשאַק האָט אָנגעוויזען, אַז שוין בעת דער ערשטער קאָנפערענץ אין וואַרשאָ זענען די אינדוסטריעלער שוין געווען גרייט צו געבען 5 פּראָצענט הוספה. צוליב דעם אָבער, וואָס ס'איז אויסגעבראָכען דער שטרייק, האָבען די אינדוסטריעלער זייער פאָרשלאָג נישט פערעפענטליכט.

נאָך אַ לעבהאַפטע דיסקוסיע איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס, זיך צו ווענדען צו די קלאַסען-פעראיינען, אַז זיי זאָלען ווירקען אויף דער צענטראַל-קאָמיסיע פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען, אין וואַרשאָ צו פּראָקלאַמירען אַ גענעראַל-שטרייק, ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען צום שטאָדט-ראַט, אַז ער זאָל אַסיגנירען 500 טויזענד זלאָטעס פאַר די שטרייקענדע אַרבייטער אין לאָדז.

פאַבריק-מייסטער פאָדערן אויך הוספה.

(2) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון די פאַבריק-מייסטערס.

דער פּרעזעס פון'ם פעראיין ה' שיענקעוויטש האָט ערקלערט, אַז די פערוואַלטונג האָט אַרויסגעשיקט די אינדוסטריעלער אַ הוספה-פאָדערונג מיט אַ טערמין אויף ענטפער ביז'ן 8-טען ד. ח. די אינדוסטריעלער האָבען ביז איצט קיין ענטפער נישט געגעבען.

מאַשיניסטען און הייצערס געוואָרפען די אַרבייט.

(2) צוליב דעם בעשלוס פון אַלע דריי טעקסטיל-פעראיינען וועגען פערשאַרפען דעם טעקסטיל-שטרייק, זענען נעכטען פון גאַנץ פריה אָן אַרומגעגאַנגען שטרייק-קאָמיסיעס אין די פאַבריקען, כדי אַראָפּצונעהמען די געהילפס-אַרבייטער פון זייער אַרבייט. אין אַ גאַנצע רייהע פאַבריקען האָבען געוואָרפען די אַרבייט די מאַשיניסטען, הייצערס, פאָרטיערען, סטראָזשעס א. אַ. וו.

די וועבער-כאַלופּניקעס האָבען אויך פערשטרייקט.

אין האַנדוועבער-פעראיין אָגראָדאָווא 9 איז פאָרגעקומען אַ גרעסערע פערזאַמלונג פון לוין-וועבער, וועלכע נעהמען אַרויס סחורות אויסצואַרבייטען פון די פאַבריקאַנטען און בעקומען בעצאָהלט בלויז פאַר דער אַרבייט.

עס איז אַרומגערעדט געוואָרען די סיטואַציע צו פערשטרייקען. גלייכצייטיג איז אויך אויסגעוועהלט געוואָרען אַ שטרייק-קאָמיטעט, וועלכער געפינט זיך אין אַ כסדר'דיגען קאָנטאַקט מיט'ן צוזאַמענהאַנג מיט'ן שטרייק פון די טעקסטיל-אַרבייטער, און איינשטימיג איז בעשלאָסען געוואָרען צו סאָלידאַריזירען זיך מיט די אַרבייטער און שטרייק-קאָמיטעט פון די טעקסטיל-אַרבייטער.

אַ פּראָטעסט-שטרייק.

(2) די קרייז-קאָמיסיע פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען האָט אויף מאָרגען צונויפגערופען אַ דרינגענדע זיצונג פון אַלע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען אין לאָדזער קרייז. ס'וועט בעטראַכט ווערען אַ בעשלוס דורכצופיהרען אַ פּראָטעסט-שטרייק.

פּרעמיער באַרטעל קאָנפערירט מיט'ן האַנדעלס-מיניסטער וועגען פערלייכטערונג פאַר די אינדוסטריעלער.

(2) ווי מיר דערוויסען זיך פון אַ גוט-אינפאָרמירטער קוועלע, האָט דער פּרעמיער-מיניסטער באַרטעל עהרנעכטען אָפּגעהאַלטען אַ שעה'דיגע קאָנפערענץ מיט'ן האַנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי. די קאָנפערענץ איז געשטאַנען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן טעקסטיל-שטרייק אין לאָדז און עס זענען בעטראַכט געוואָרען די פראַגען וועגען פערלייכטערונגען און פּריווילעגיעס, וועלכע קענען געמאַכט ווערען די אינדוסטריעלער, כדי די אַרבייטער זאָלען קענען בעקומען אַ גרעסערע הוספה.

קאָנפיסקירט דעם „בערלינער טאַגעבלאַט".

(2) אין לאָדז איז קאָנפיסקירט געוואָרען דער „בערלינער טאַגעבלאַט" פון'ם 7 ד. ח. פאַר'ן אַרטיקעל: „שטרייק-אונרוהען אין פּוילען. צוזאַמענשטויס צווישען די שטרייקענדע און פּאָליציי. אונרוהען אין די פאַבריקען". אויך דער נומער 477 פון 9 ד. ח. פאַר'ן אַרטיקעל: „דער גרויסער שטרייק אין לאָדז", ווי עס ווערט בעהאַנדעלט דער גאַנג פון'ם שטרייק און עס ווערט צווישען אַנדערען דערצעהלט, אַז ווען דער יוסטיץ-מיניסטער מעישטאָוויטש איז געווען אין לאָדז האָבען זיך פאַר'ן גראַנד-האָטעל פערזאַמעלט אַ גרויסער המון מיט שטרייקענדע און געמאַכט פיינדליכע דעמאָנסטראַציעס, וועלכע האָבען אויך אַרויסגערופען אונרוהען.

קאָמוניקאַט

פון מאַגאַזין-שניידער-מייסטער-פעראיין אַל. 1 מאַי 2, (מענער-סעקציע).

שוין 2 יאָהר צייט ווי די מענער-מאַגאַזין-שניידער האָבען קיין הוספה אויף דער אַרבייט נישט געקריגען. אונטער דער דאָזיגער צייט האָבען זיך גענוג פלאַגען אָנגערוקט אויף דעם מאָגערען לוין פון דער אַרבייט ווי שטייגערונג אויף לעבענס-בעדינגונגען, הוספות פון די אַרבייטער און ועל כלם צינזען, דיסקאָנטעס, וואָס האָבען שוין די רעשט צוגענומען. פערשטענדליך, אַז דאָס מעסטעל איז שוין געווען איבערפולט און אויף דער ווענדונג צו די קאָנפעקציאָנערס האָבען זיי אונטער פערשידענע תירוצים אָפּגעשלעפּט אַ קאָנפערענץ ביז האַרט אין יום-טוב אַריין און עס האָט קיין אַקציע נישט געקענט אונטערגענומען ווערען.

אונטער דער צייט איז אונטערגעקומען אַ נייע הוספה פון די אַרבייטער און די מענער-מאַגאַזין האָבען אַרויסגעשטעלט אַ הוספה פון 30 פּראָצ.

ביי די ערשטע אונטערהאַנדלונגען און די מאַגאַזינערס האָבען אונטערגעשריבען אַן אָפּמאַך אויף 20 פּראָצ. וואָס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען? נישט געקוקט דערויף, וואָס כדי נישט איבערצורייסען די אַרבייט זענען מיר איינגעגאַנגען אויף 20 פּראָצ. האָבען שוין אויפ'ן צווייטען טאָג די מאַגאַזינערס צוריקגעצויגען די פאָדערונג, וועלענדיג אַריינברענגען אַ סומאַטאָכע צווישען די בעלי-מלאכות. זיי האָבען זיך אָבער אָנגעשטויסען אויף אַ האַרטער וואַנד, די מענער-מאַגאַזין-שניידער האָבען ווי איין מאַן געוואָרפען די אַרבייט און נישט געלאָזט זיך מאַכען אַ שפּילעכעל אין די מאַגאַזינערישע הענד. זיי וועלען אויך מיט ווירדע אָפּקלאַפּען די לעצטע חוצפה פון די מאַגאַזינערס מיט זייער וועלען אַראָפּרייסען 1 (איין) פּראָצענט פון דער קאַרגער הוספה.

מענער-מאַגאַזין-סעקציע
ביים מאַגאַזין-שניידער-מייסטער-פעראיין.

שטאָטראַט-וואַהלען אין דאָמבראָווע און סאָסנאָוויץ.

סאָסנאָוויץ, 10. (טעלעפאָניש). דער קעלצער וואָיעוואָדע האָט פונאַנדערגעלאָזט די שטאָדטראַטען אין סאָסנאָוויץ און דאָמבראָווע און בעשטימט נייע וואַהלען.

די וואַהלען וועלען פאָרקומען דעם 18 נאָוו.

יאַוואָראָווסקי האָט נישט קיין שייכות

צו דער נייער צייטונג „פּשעדשוויט".

וואַרשאָ, 10. (טעלעפאָניש). היינט איז ערשינען די נייע צייטונג „פּשעדשוויט". ווי מ'האָט גערעכנט האָט די צייטונג געזאָלט זיין דער אָרגאַן פון יאַוואָראָווסקי'ס גרופּע אין פּ.פּ.ס. און האָט געזאָלט אָנפיהרען דעם קאַמף געגען דער אָפּיציעלער פּאַרטיי-לייטונג. יאַוואָראָווסקי אָבער האָט ערקלערט אַז ער און זיין גרופּע האָבען נישט קיין שום שייכות צו דער דאָזיגער אונטערנעהמונג און מאָרגען זאָל זיך אין „ראָבאָטניק" בעווייזען אַזאַ בריף פון יאַוואָראָווסקי'ן.

ווי ס'שטעלט זיך אַרויס, זאָל די דאָזיגע צייטונג זיין דער אָרגאַן פון מאָראַטשעווסקי און אַ פּאָר צענטראַליג געוועזענע פּ.פּ.ס.'אָווצעס, וואָס געהערען איצט צו דער סאַנאַציע. אין דער צייטונג זאָל אויך מיטאַרבייטען האַלובקאַ.

דער ספּירט-מאָנאָפּאָל

געברענגט מיט 53 מיליאָן ריוח מעהר ווי פאַראַיאָהרען.

וואַרשאָ, 10. (טעלעפאָניש). דער ספּירט-מאָנאָפּאָל האָט אין פערגאַנגענעם בודזשעט-יאָהר אַריינגעבראַכט מיט 53 מיליאָן זל. מעהר ווי פאַר-אַ יאָהרען. דער פערברויך פון אַלקאָהאָל-משקאות איז געפאַלען, דער ריוח איז אַ פּועל-יוצא פון אַ בעסערער ווירטשאַפט.

אַ פערטעל מיליאַרד זלאָטיס

איז ביז איצט אַסיגנירט געוואָרען אויף הלוואות פאַר בוי-צוועקען.

וואַרשאָ, 10. (טעלעפאָניש). ביז ענדע סעפּטעמבער האָט די היגע באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ אַרויסגעגעבען הלוואות אויף 67.258,000 זל. ביז ענדע יאָהר וועלען נאָך אַרויסגעגעבען ווערען 16,000.000 זל. אין 1924 האָט די רעגירונג אַרויסגעגעבען 4.389.000 זל., אין 1925 — 47,231 טויזענד, אין 1926 — 23.282 טויזענד זל., אין 1927 — 106.547 טויזענד זל. אויף דעם קומענדיגען יאָהר ווערט פאָראויסגעזעהען צו אַסיגנירען אויף בוי-צוועקען הונדערט מיליאָן זל.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 62 יאָהר מיין ליבער מאַן, אונזער ליבער טאַטע, שוויגער-טאַטע, גרויספּאָטער און שוואָגער

נ"ע אשר ב"ר מאיר ז"ל טאַטאַרטשיק

די לויה קומט פאָר היינט דאָנערשטאָג, דעם 11 אָקטאָבער, 1 אַ זייגער מיטאָג, פון טרויער-הויז פּוילנאָצנאַ 19. וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיעפטרויערנדע הינטערבליבענע.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אונזער לאַנג-יעהריגער פעראיינס מיטגליד

נ. ע. אשר טאַטאַרטשיק

די לויה קומט פאָר היינט, דאָנערשטאָג דעם 11 טען אָקטאָבער 1928 1 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז פּוילנאָצנאַ 19, צו וועלכער אַלע מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען, כדי איהם אָפּצוגעבען דעם לעצטען כבוד

די פערוואַלטונג און גבאים פון בעקער-מייסטער-פעראיין.

אויסגעמאָרדעט 200,000 כינעזער.

הונגער-אונרוהען אין כינא.

נ י ו ־ י אָ ר ק, 10. (אַטע) אין דער כינעזי־שער פראָווינץ קאַנשו איז אויסגעבראָכען אַן׳אויפ־שטאַנד פון די מוזולמענער. אַזאַ בלוטיגער אויפ־שטאַנד איז נישט געווען שוין זייט לענגערע יאָה־רען. 200.000 מאַן זענען אויסגעשאָכטען געוואָ־רען. גאַנצע דערפער און פּראָווינצען זענען געוואָרען פערניכטעט און בערויבט. צוליב דער הייזאָהריגער אונגערעטעניש און דעם פערניכטען פון די קליינע תבואה־זאַפּאַסען האָט אויסגעבראָכען אַ הונגער. די אָרטיגע רעטונגס־מיסיעס האָבען זאַפּאַסען קוים אויף צוויי חדשים.

ס׳זענען נישטאָ קיין אויסזיכטען אַז מ׳זאָל קענען ברענגען לעבענסמיטלען פון ווייטערע גע־גענדען.

נ י ו ־ י אָ ר ק, 10. (אַטע) דער רעטונגס־קאָמי־טעט פאַר די הונגעריגע כינעזער האָט דערהאַל־טען אַ ידיעה, אַז די מוסולמענער האָבען אין דער כינעזישער פּראָווינץ קאַנסו אויסגעמאָרדעט 200.000 כינעזער. די מוסולמענער בעטרעפען אַ דריטעל פון דער בעפעלקערונג אין דער פּראָווינץ קאַנסו, וואָס גרענעצט פון צפון מיט מאָנגאָליען און פון מערב — מיט טיבעט. די דערפער ווערען ראַבירט און אונטערגעצונדען. די בעפעלקערונג, וועלכער ס׳איז זיך געלונגען צו ראַטעווען, גע־פינט זיך אין אַ שרעקליכער נויט. דער הונגער פערשפּרייט זיך מיט אַן׳אונגעהויערער שנעלקייט.

ל אָ נ ד אָ ן, 10. (אַטע). לויט די ציטטיילונגען פון דער קריסטליכער מיסיע אין כינע, זענען אין דער פּראָווינץ קאַנסו אויסגעבראָכען הונגער־אונ־רוהען. 200.000 מאַן זאָלען האָבען געליטען פון הונגער. די רעגירונג האָט אַרויסגעשיקט מיליטער אויף צוריקצושטעלען די אָרדנונג. מ׳האָט מורא, אַז דאָס אָנקומען פון מיליטער וועט נאָך מעהר פערשטאַרקען די אויפשטאַנדס־בעוועגונג.

כוליגאַנישער אנפאַל אויפ׳ן פּועלי־ציון־קלוב אין תל־אביב.

פערוואונדעט דעם תל־אביב׳ער לאַוניק ישראל רייכמאַן (וועשער).

י ר ו ש ל י ם, 10. (טעלעגראַפיש דורך יט״א). אַ גרופּע יורישע יונגעליט זענען בעפאַלען דעם לאָקאַל פון די לינקע „פּועלי־ציון״ אין תל־אביב און איינגעצען דעמאָלירט דעם לאָקאַל. בעת דעם אַנפאַל זענען פיל פון די „פּועלי־ציון״־מיטגלידער פערוואונדעט געוואָרען, צווישען אַנדערע איז אויך ערנסט פערוואונדעט געוואָרען דער פיהרער פון די לינקע „פּועלי־ציון״ אין ארץ־ישראל, דער גוט־בעקאַנטער אַרבייטער־טוער ישראל רייכמאַן (וועשער), וועלכער איז איצט לאַוניק אין תל־אביב׳ער מאַגיסטראַט.

דער היגער כוליגאַנישער אַנפאַל האָט אַ־רויסגערופען אַ גרויסע פערביטערונג אין שטאָט. דער תל־אביב׳ער שטאָט־ראַט האָט אַרויסגעשיקט צום פערוואונדעטען לאַוניק רייכמאַן אַ קאָנדאָלענץ־בריף, אין וועלכען עס ווערט אויסגעדריקט עמ־פערונג צוליב די געשעהענישען.

דער „ברית־טרומפּעלדאָר״ האָט אַ ווינגעגעבען אַ קאָמוניקאַט, אין וועלכען די קלאַנגען, אַז די מיטגלידער פון „ברית טרומפּעלדאָר״ האָבען גע־זאָלט אַנטיילנעהמען אין אַנפאַל, ווערען אָפּגע־לייקענט.

מוסולמענישע אַקציע

פאַר דערהאַלטען דעם איצטיגען „סטאַ־טוס־קוואָ״ ביים כותל־מערבי״.

י ר ו ש ל י ם, 10. (טעלעגראַפיש דורך יט״א). אַ גאַנצע רייה מוסולמענישע דעלעגאַציעס זענען געקומען צום מוסולמענישען ראַט אין ירושלים וועגען אונטערנעהמען אַן׳אַקציע בנוגע דער כותל־מערבי.

דער מוסולמענישער ראַט האָט זיך געווענדט צו דער ארץ־ישראל־רעגירונג, אַז זי זאָל אַרויס־געבען אַ קאָמוניקאַט, וועלכער גאַראַנטירט דעם איצטיגען „סטאַטוס־קוואָ״.

וועלכע יודען זענען געוועהלט אין לעטישען סיים?

5 ר י ג אַ, 10. (טעלעגראַפיש דורך יט״א). דער ענטגילטיגער רעזולטאַט בעת די סיים־וואַהלען פאַר די יודישע ליסטעס צום לעטישען סיים איז פאָלגענדער:

„מזרחי״ — 2 מאַנדאַטען: הרב נוראק און ד״ר נוראק, „צעירי־ציון״ — 1 מאַנדאַט: פּראָפ. לאַסאָן, „אגודת ישראל״ — רובין און „בונד״ — 1 מאַנדאַט: ד״ר מייזעל.

די ענדערונג אין פערגלייך מיט דעם פרי־הערדיגען סיים בעשטעהט אין דעם, וואָס די „אגודה״ האָט פערלוירען איין מאַנדאַט און די „מזרחי״ האָט געוואונען 1 מאַנדאַט.

די בוי־קאַטאַסטראָפע אין פּראג.

איבער 100 קרבנות. — פּאַרלאַמענט איבערגעריסען די זיצונגען. — אַרבייטער-דעמאָנסטראַציעס. — צוזאַמענשטויסען מיט פּאָליציי.

ווי מיר האָבען שוין געכטען בקיצור מיטגע־טיילט, איז אין פּראג איינגעפאַלען אַ 8 שטאָקיג הויז, וואָס האָט געזאָלט שוין די טעג אויסגעפער־טיגט ווערען. איצט בעקומען מיר פאָלגענדע איינ־צעלהייטען פון דער אומגעהויערער קאַטאַסטראָפע:

פּ ר אָ ג, 10. (ספּ. טעל.) אויף די רושטאָוואַ־גיעס האָבען געאַרבייט 150 אַרבייטער. בעת דער קאַטאַסטראָפע זענען פיל מענשען פערביינגעגאַנגען די גאַס און פיל פון זיי זענען פערוואונדעט און דער־הרגעט געוואָרען. די עלעקטרישע אינסטאַלאַציע אין פאַריץ־קוואַרטאַל איז איבערגעריסען געוואָרען. אין דעם גאַנצען קוואַרטאַל איז שטאָק פינסטער. אויפ׳ן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע אַרבייטען ענערגיש די פייערלעשער און מיליטער.

די אויסלענדישע קאָמיסיע און דער סענאַט, וואו ס׳זענען אין דעם מאָמענט פון דער קאַטאַסטראָפע פאָרגעקומען זיצונגען, האָבען אַלס צייכען פון טרויער איבערגעריסען די זיצונגען:

פּ ר אָ ג, 10. (ספּ.טעל.) בעת דער קאַטאַ־סטראָפע איז פערביינגעפאָהרען אַ וואַגאָן פון עלעק־טרישען טראַמוואַי. מיט די גרוען פון דער איינ־געפאַלענער געביירע זענען פערוואונדעט געוואָרען 12 פּאַסאַזשירען. ביז איצט זענען פון די חורבות אַרויסגעצויגען געוואָרען 100 קערפּערס. מ׳רעכענט אַז דאָרט געפונען זיך נאָך אַ פּאָר צענדלינג אומגעקומענע.

דער אינזשיניער, וואָס האָט אָנגעפיהרט מיט די בוי־אַרבייטען איז געפונען געוואָרען אַ טויטער. מ׳רעכענט, אַז ער איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד.

פּ ר אָ ג, 10. (ספּ.טעל.) וועגען די סיבות פון דער קאַטאַסטראָפע גיט מען איבער, אַז זי איז געקומען צוליב דעם, וואָס דער בוי איז אויסגערעכ־נעט געווען אויף פינף שטאָק און איין קעלער־שטאָק און שפּעטער האָט מען אויפגעבויט נאָך 7 שטאָק און צוויי קעלער־שטאָקען. צוליב דעם שלעכ־טען צעמענט, האָבען די ווייטען פון די העכערע שטאָקען נישט אויסגעהאַלטען און איינגעפאַלען. דאָס האָט אַרויסגערופען די קאַטאַסטראָפע. דער שעף פון דער בוי־פירמע בראַצאַק איז אַרעסטירט.

אויף 200 אויטאָס פיהרט מען אַרויס די חורבות פונ׳ם איינגעפאַלענעם בנין. לויט די אויס־רעכנונגען פון פאַכלייט וועט מען דאַרפען אַרויס־פיהרען 8,000,000 קילאָ. בעת דער רעטונגס־אַק־ציע זענען פערוואונדעט געוואָרען דרייסיג פערזאָן. אינדערפריה האָט מען דערהערט קלאַפּען פון קע־לער: דאָרט געפינען זיך נאָך לעבעדיגע מענשען, וואָס זענען פערשאָטען מיט די חורבות. ביז איצט האָט מען נאָך צו זיי נישט געקענט צוקומען.

דער בוי־אונטערנעהמער איז רואינירט גע־וואָרען. די בוי־אַרבייטען האָבען אָפּגעקאָסט פיער מיליאָן קראָן און דער בנין איז נאָך נישט געווען אַסעקורירט.

ביי דערקאַטאַסטראָפע זענען אומגעקומען 6 אינזשינערען־אַרכיטעקטען.

אַרום דער קאַטאַסטראָפע שפּילען זיך אָפּ האַרצרייסענדע סצענעס.

די ביודזשעט־קאָמיסיע פון סענאַט האָט בעד שלאָסען אַריינצושטעלען אַ פּאָזיציע אַלס מלוכה־שטיצע פאַר די פאַמיליעס פון די אומגעקומענע.

פּ ר אָ ג, 10. (אַטע) אין די אַרבייטער־קריי־זען הערשט אַ גוואַלדיגע אויפרעגונג. ס׳איז געקומען אין פיל ערטער צו צוזאַמענשטויסען מיט דער פּאָ־ליציי. אויף דעם האָוליצען־פּלאַץ זענען אַרעסטירט געוואָרען 20 דעמאָנסטראַנטען.

נאָכמיטאָג איז אויף פּעטער־פּלאַץ פאָרגע־קומען אַ גרויסע דעמאָנסטראַציע, וועלכע די פּאָליציי האָט פונאַנדערגעטריבען.

פילהאַרמאָניע
20 נא וטאוויטשאַ 20

אַלגעמיינער יודישער אַרבייטער בונד
„בונד״
אין פּוילען. לאָדזער קאָמיטעט.
שבת, ד. 13 ד.ח. 10 פריה קומט פאָר אַ קאָלעקטיווע פאַרלעזונג א.ד.ט.
„צוויי אינטערנאַציאָנאַלע קאָנגרעסען״
(בריסעל—מאָסקווא)
רעפערירען וועלען די ח׳ח
לאַווניק וו. אַלטער, י. האַלפּערן (וואַרשע) און ראַטמאַן י. ליכטענשטיין.
בילעטען צו 50 און 75 גר. צו בעקומען אין ...

Dr. med.
BRAUN
וואוינט יעצט
6־טען שערפּיען 1
(בענעדיקטאַ) טעל. 40-26
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהיי־טען און מענער־שוואַכע
נעמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5 ביז 8 אָוונד.

קרן קימת לישראל בלודז.
היינט, דאנערשטאג, דעם 11־טען אָקטאָבער ד. י. 8.30 אין אָוונד
קומט פאָר אין זאַל פון „הזמיר״ אַל. קאָשטשושקי 21
אַ פייערליכע יוגענד־אַקאַדעמיע
מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען די מיטגלידער פון דער א״י דעלעגאַציע:
ה׳ אברהם הארצפעלד און ה׳ נתן ביסטריצקי
בילעטען צו בעקומען אין ביוראָ פון קרן קימת

ביטשריפט־ביורא
ב. האַכבערג
פּאָנסקאַ 1 טעל. 36.77
ערלעדיגט אַלע אַרט געריכטליכע־ און שטייער אַנגעלע־גענהייטען אין אַלע אַמטען אויך אויף לאָדזער וואָיע־וואָדזטווע רעיעל און פּינקטליך.
בעמערקונג: וועגען פערשידענע שטייער־פראַגען נעהם איך פּערזענליך אָן צווישען 5—6 נאָכמיטאָג.

אזהרה גדולה מהרבנות
ביי אַ־ביי‌טערס פון שעכטהויז אין אַ־ומטרעגערס אָדער פּריוואַט־הייזער טאָהר מען נישט קויפען קיין פלייש עס איז גרויסע מכשול פון טריפות.
די שעכטערס זאָלען אַכטונג געבען, אַז די כשר׳ע קעלבער זאָלען ווערען געחתמ׳עט מיט צוויי כשר׳ע בלאָמבעס, אין יעדער זייט אַ בלאָמבע. די העקערס זאָלען נישט קויפען אָהנע 2 בלאָמבעס, אויב די משגיחים וועלען טרעפען אָהנע 2 בלאָמבעס וועט מען מאַכען טריפה.
יעדער קצב פון אַ כשר׳ע יאַטקע זאָל זיך פער־שטענדיגען מיט דעם מנקר צו טרייבערען גנות און דקות ד. ה. אויך קעלבערינס און שעפּסינס. עס איז דאָס גלייכסטע צו צאָהלען פון די זייט און שטיק.
לאָדזער ראַבינאַט.

פאָלקס־אוניווערזיטעט
ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.
ערשטע פאַרלעזונגען: שבת, כ״ט תשרי, ד. 13/10:
א) 5 אַ זייגער נ. מ. אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4) — העברעאישע פאַרלעזונג — רעפערענט: ד״ר י. פרענקעל טעמאַ: משה מנדלסון (ליובל ה200 להולדתו) ב) 7 אָוונד — לאָקאַל פון „בני־ציון״ (רזגאָווסקאַ 7), רעפערענט: ה׳ מ. לימאַן, טעמאַ: ציוניסטישע פּראָבלעמען. ג) 7 אָוונד — לאָקאַל פון „סיני״ (גליבנאַ 62), רעפערענט: אַ. לובאָשיצקי, טעמאַ: יודישע געשיכטע. ד) זונטאַג, ל׳ תשרי 14/10, 8 אָוונד — אין לאָקאַל פון צענטער. יוד. האַנדווערקער־פערבאַנד (פּאָלודניאָווע 4), רעפערענטען: דעפּ. ד״ר י. ראָזענבלאַט און מאַג. ז. שטרויך, טעמאַ: אַקטועלע ציוניסטישע פּראָבלעמען. איינגאַנג פריי!

קאָלדרעס
וואַטענע און פּוכאָווע
פון דער שענסטער און בעסטער אויסאַרבייטונג
צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען
נייע ציגעל גאַס 24, וו. 27.

Dr. med.
E.Szereszewska
CEGIELNIANA 66, telefon 65-45.
קינדער־קראַנקהייטען
888 נעמט אָן פון 12—1 און פון 4—6 נאָכמ.

האַנדווערקער־פעראיין, אַגראַדאָוואַ 9.
אַכטונג, מאַרינאַרקע־מאַגאַזין־שניידער, מיטגלידער און נישט־מיטגלידער!
אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן שטרייק אין מאַרינאַרקע־פאַך רופען מיר אייך צו קומען
היינט, 11 פאַרמיטאָג אויף אַ וויכטיגע פערזאַמלונג.
אַכטונג, לוין־וועבער, מיטגלידער און נישט־מיטגלידער!
היינט, 6 אין אָוונד — אַ וויכטיגע פערזאַמלונג וועגען גאַנג פון שטרייק.
די פערוואַלטונג.

פרויען און מעדלעך אַלס
אינקאַסענטינס
ווערען געזוכט. צו מעלדען זיך אין פעראיין „לינת החולים״, פּאָלודניאָווע 19, פון 4—7 נאָכמיטאָג.

DR. med. DONCHIN
מאָניושקי 1
MONIUSZKI 1,
טעלעפאָן 9-97.
ספּעציאַל־אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט קיין פּוילען.
נעמט אָן טעגליך פון 10—1 מיטאָג און פון 4—7 נ.מ.
זונטאַג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

אַכטונג דאַמען-שניידער-מייסטער בעשטעלט.
צוליב די אונטאַקטישע האַנדלונג פון די אַרבייטער־פאַרשטעהער פון אונזער פאַך, פאָדערן מיר אויף אַלע אונזערע מיטגלידער צו קומען היינט דאנערשטאג דעם 11־טען אָקטאָבער פּינקט 9 אָוונט אויף
אַ פערזאַמלונג
אין פעראיינס־לאָקאַל פּעטריקאָווער 20. די פאַך־קאָמיסיע.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
Sienkiewicza 34, tel. 59-40
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.
נעמט אָן פון 5 — 9 אָוונד זונטאַג און חגאות פון 11 — 1 בייטאָג

לאָדז. 11 אָקטאָבער 1928

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 11 אָקטאָבער 1928

יודישע טאַקטיק און די רעכטע אויסטייטשונג.

דער רעכטער לאַגער פון אונזערע פּוילישע פּאָליטיקער האָט די לעצטע יאָהרען צו־פיל צו טון מיט די אייגענע ראנות, און דאָס איז, אודאי, די סיבה, וואָס אַז מען האָט אַ פער רעכטען קאָפּ, פערגעסט מען אַ ביסעל אין דעם אַנדערען—

דאָס איז, אודאי, די סיבה, וואָס, פערהעלטנישמעסיג, האָט אויך די רעכטע שרעקליכע אַפּגעלאָזט אַ ביסעל מיט דער יודען־פראַגע און מיט די פעריאָדישע העצערייען אויף יודען.

משמעות אָבער, אַז אַזאַ לוקסוס קאָן מען זיך אויף לאַנג נישט פערגינען, „דאָס געוויסען" לאָזט נישט, און פון צייט צו צייט גיט מען דאָ און דאָרט אַ גריליץ מיט דעם פערשאָלטענעם יודישען פּראָבלעם, דאָ און דאָרט גיט מען אַ שלו־קערץ אָפּ — אַ דערמאָנונג אין די אַלטע גוטע צייטען, ווען אונזערע פּוילישע חזיר'ייען האָבען זיך וויטאָמ'ריג עקספּאָרטירט קיין אויסלאַנד, און מ'האָט פערביסען מיט אַ יודען...

אַזאַ מין שלוקערץ אָפּ, אַזאַ גריליץ האָט אַקאָרשט אַרויסגעלאָזט אונזער אַלטע בעקאַנטע „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ", וועלכע רעדט אַרום אין נעכטינגען נומער די יודישע טאַקטיק אין צוזאַמענהאַנג מיט דער הערנעהנטערונג פון דער ביורזשעט־דעבעטע פון סיים.

וואָס דאָרט ווערט דערצעהלט וועגען דעם ענין?

דאָרט ווערט מיט דער גאַנצער זיכערקייט איבערגעגעבען, אַז די יודען בעמיהען זיך מיט כל הכוחות אָנצוואַרפען דער רעגירונג זייער הילף. און טון טוען עס די יודען, פערשטעהט זיך, מיט אַן'אַריטמעטישע אויסרעכנונג, מיט ספּעציעלע עגאָ־איסטישע כוונות.

דער חשבון איז, לויט דער „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" אַ פּשוט'ער:

„ווי בעקאַנט, פערמאָגט דער רעגירונגס־בלאָק 130 סיים־מיטגלי'ער, און אַזאַ צאָהל דעפּוטאַטען האָבען אויך די לינקע גרופּירונגען, פּ.פּ.ס., „וויז־וואָלעניע" און דאָמבסקי'ס פּויערים־פּאַרטיי. צו־זאַמען הייסט עס, בילדען זיי אַ בעדייטענדע מעהרהייט פון 260 שטימען, וואָס קאָן זיך בעגעהן אָהן קאָסטבאַרע שותפים".

קאָסטבאַרע שותפים — דאָס ווערט געמיינט די יודישע קאָלאָ, וואָס, לויט דער מיינונג פון דערוועלבער צייטונג, בעמיהט זיך נישט צו דער־לאָזען צו דעם שידוך פון דעם רעגירונגס־בלאָק מיט די לינקע, און בעהאַנדעלט אָהן זיך פאַראָן דעם לאַגער פון די פירשטען ראַדזשיוויל און סאַ־פּיעהאַ, אַרויסוואַרפענדיג זיי פּשוט פון דער צו־קונפטיגער מעהרהייט.

אַזאַ גבורה, זעהט איהר, האָט די יודישע קאָלאָ, אַז לא דאי, וואָס זי וואַרפט זיך מיט אַרעל־לייט, מיט סאַמעראָדנע פירשטען, מאַכט זי נאָך אַן'אָנגריף אויף דער רעגירונג, ווייל די שווערע ווירטשאַפטליכע און פּאָליטישע סיטואַציע שאַפט זיי דערצו די געהעריגע גרויסע שאַנסען.

ס'איז נאָך צו דאַנקען און לויבען גאָט דער־פאַר, וואָס „זיי", די יודען מאַכען עס דעליקאַט, כדי נישט שווער צו מאַכען די אַקציע פון מאַר־שאַלעק ראַשינסקי, ובכדי נישט צו געפינען זיך מחוץ דער ראַזוגער אַקציע".

„מיר ווילען זיך בקרוב דערוויסען — פער־ענדיגט די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" — וואָס וועט דאָס זיין פאַר אַן'ענדערונג פון דער פּאָליטיק, אָרער, וואָס, אַ שטייגער, די יודען ווילען פאַר זיך אויסריגען. דערווייל איז קלאָר, אַז די יודען פיהרען אַן'איינהייטליכע פּאָליטיק, אומאָפּהענגיג דערפון, צי געפינען זיי זיך צווישען דעם „איינסעל" (דאָ ווערען געמיינט די דעפּוטאַטען: ווישליצקי, לעווענהערץ און קירשבראָון), צי געפינען זיי זיך אין דעם איינענעם קלוב. אין דער שוץ פון זייערע אינטערעסען, ס'קאָן זיין אפילו אַזעלכע, ווי דאָס שמוגלען פון פּוטערס, ווילען די יודישע דעפּוטאַטען אָנשפּאַרען אומעטום, אַפילו אין קאַרלסבאַר. זיי האָבען צום בעסטען פערשטאַנען, וואָס עס הייסט אַזוינס „מאָראַלישע סאַנאַציע".

מסכים! אודאי האָבען מיר עס פערשטאַנען שוין משנים קדמונים, און מיר פערשטעהן עס אויך איצטער, וואָס עס איז אַזוינס „מאָראַלישע סאַנאַציע".

אָבער —

אָבער וואָס זענען מיר שולדיג, אַז די דאָ־זיגע סאַנאַציע לאָזט זיך קנאַפּ אָנזעהן, ובפרט נאָך, אַז, נישט קוקענדיג אויפ'ן חזירים־עקספּאָרט פערמאָגען מיר נאָך דעם מין כשר־פיסעל'דיגע ער היים איבער דעם געברויך —

אַ סך מעהר, ווי בע'עוולה'טע אַרעליגע פירשטען...

מ. ז.

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, TEL. 47-67

ספּעצ. פון אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־לאַמפּען־שטראַהלען

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 1—3 נאָכמ. און פון 5—7 אָוונד.

דער יודישער ישוב אין האָלענדיש = אינדיע.

לויט אינפאָרמאַציעס פון היאס — עמיגדירעקט.

אין די „אינפאָרמאַציע־בלעטער" פון דער עמיגראַ־ציע־פעראייניגונג היאס־יקא עמיגדירעקט זענען אָפּגעדרוקט פאָלגענדע ידיעות וועגען יודישען ישוב אין האָלענדיש־אינדיען.

פון עטליכע אונזערע קאָמיטעטען אין רומעניען (בעזונדערס פון סיגעט) בעקומען מיר אָנפראַגעס וועגען דער לאַגע און די אייבוואַנדערונגס־מעגליכקייטען קיין האָלענדיש־אינדיען. עטליכע עמיגראַנטען פון רומעניען האָבען זיך דאָרט גאַנץ גוט איינגעאָרדענט, און דאָס האָט אַרויסגערופען אַן'אינטערעס צו די דאָזיגע מקומות מצד די יודישע עמיגראַנטען פון רומעניען.

אויף סומאַטראַ איז כמעט קיין איין יודישער ישוב נישטאָ, חוץ די עטליכע פאָרשטעהער און פערסאָנאַל פון די קאָנטאָרען און עקספּאָרט־הייזער פון די „ראָבער" (גומי־פלאַנטאַציעס) אין פּאַלעמבאַנג א. אַ. בנוגע יאַוואַ געפינען זיך, צ. ב. אין סוראַבייע, אַ חוץ האָלענדישע אויך אַראַבישע יודען (פון באַגדאַד און אַלט־איינגעזעסענע) און אפילו אויך פּוילישע יודען, הגם די לעצטע זענען זעהר ווייניג אין צאָהל. דערפאַר אָבער זענען זיי (די פּוילישע יודען) זעהר פעהיגע און ענערגישע מענשען, וועלכע האָבען זיך דורכגעשלאָגען אַ וועג אין לעבען.

דער מינימאַלער פערדינסט איז דאָ פון 150 ביז 200 גילדען אַ חודש, וועניגער צאָהלט מען דאָרט נישט קיין אייראָפּעאישען אַרבייטער. גוטע פאַכלייט קאָנען פערדינען פיל מעהר.

די דאָרטיגע יודישע קאָלאָניע זוכט ווי ווייט מעגליך צו דערהאַלטען דעם פּרעסטיזש פון דעם ווייסען אייבוואַנדערער און דערקאָן בשום אופן נישט, אַז די אָנגעקומענע זאָלען זיך שטעלען אַר־בייטען אויף די זעלבע בעדינגונגען ווי די יאַוואַ־יער אָדער מאַלאַיער. דעריבער קאָן קיין האַנד־ווערקער נישט האָפען צו געפינען אַרבייט ביי זיין פאַך, דאָ איז די לאַגע גאָר אַן'אומגעקעהרטע, ווי אין דאָס רוב אייבוואַנדערונג־לענדער: מיט אַזעל־כע פיינערע פּראָפעסיעס, ווי גאָלדשמידעריי, פּרי־זירעריי, — קאָן מען זיך דאָ בעשעפטיגען, נישט מורא־האָבענדיג, אַז די ווייסע בעפעלקערונג וועט זיך מיט זיי שעהמען.

עקאָנאָמיש אָבער איז אפילו אין די דאָזיגע פאַכען שווער צו קאָנקורירען מיט די איינגעבוי־רענע. בכלל ווערען אָנגענומען אַלע מיטלען מצד דעם דאָרטיגען יודישען ישוב, אַז די ביי־אָנגעקו־מענע זאָלען בעקומען אַזעלכע פּאָסטענס, וואָס זאָ־לען זיי אַרויסרוקען העכער פון די דאָרט־געבוי־רענע.

בכלל גענומען, איז דער דאָרטיגער יודישער ישוב נאָך זעהר קליין. אויב ס'איז אוממעגליך דעם ביי־אָנגעקומענעם זיך איינצואָרדנען, שיקט איהם דער אָרטיגער ישוב אָב ווייטער און זוכט מיט אַלע מעגליכקייטען, אַז קיין נישט פּאַסיגע עלעמענטען, זאָלען נישט פערשעהמען דעם נאָמען פונ'ם דאָר־טיגען יוד לגבי דעם האָלענדער, ענגלענדער וכדומה

קיין ספּעציעלע יודישע פעראיינען זענען אין האָלענדיש־אינדיע נישטאָ, אָבער דער איינוואַנדע־רער געפינט שטענדיג צו וועמען זיך צו ווענדען. אין סומאַראַנג געפינט זיך אפילו אַן'אומזיסטער האָטעל פאַר די פּערזאָנען, וועלכע זענען נישט בכח זיך אַליין צו דינגען אַ וואוינונג, ווען זיי קומען אָן, און זיי קאָנען דאָרט פערבלייבען אין דאָזיגען האָטעל ביז זיי אָרדענען זיך איין.

כדי צו בעקומען אַ דערלויבניש אַריינצופאָה־רען קיין יאַוואַ דאַרף מען האָבען אַן'אַרויספאָ־דערונג פון אַ דאָרטיגען איינוואוינער, בעשטעטיגט פון פּאָליציי־שעף, אָדער פון דער מוניציפּאַליטעט, אָדער האַנדעלס־קאַמער וכדומה, אַז די פּערזאָן אָדער פירמע איז אַ רעיעלע.

בכדי צו קאָנען אַריינקומען אין האָלענדיש אינדיע, צ. ב. קיין סוראַבייע, באַטאַוויע, סומאַ־ראַנג א. א. מוז יעדער עמיגראַנט איינלייגען 100 האָלענדישע גולדען. אויב דער עמיגראַנט קעהרט זיך אום אין משך פון 6 חדשים, ווערט איהם די דערמאָנטע סומע צוריקגעגעבען. אויב אָבער ער בעשליסט צו פערבלייבען אין לאַנד, דאַרף ער וועגען דעם מיטטיילען און פערלאַנגען זיינע ער־שטע בירגער־פּאַפּירען. די פולע בירגערשאַפט בע־קומט מען ערשט נאָך 3 יאָהר אָפּזיין אין לאַנד.

די לעבענס קאָסטען אין האָלענדיש אינדיע זענען בערך פאָלגענדיגע:

פאַר 80 גולדען (אַ גולדען איז 40 אַמעריק. סענט) בעקומט מען אַ טוך ווייסע לייווענטע קליי־דער (צוליב'ן הייסען קלימאַט ווערען געטראָגען נאָר ווייסע, לייכטע מלבושים) אַ פּאָר לאַקירטע האַלבשיך אָדער האַלבשיך פון שלאַנגען־לעדער קאָסטען 4 גולדען און אַמאָל נאָך וועניגער. קיין שוואַרצברויט איז אין יאַוואַ גאָרנישט בנמצא. אַ ווייס־ברויטעל פון בערך 3 פונט קאָסט 30 אַמעריק. סענט; פלייש — 25 ביז 28 סענט אַ פונט; מילך איז דאָרט פערהאַן נאָר קאָנדענסירטע.

דער קלימאַט איז אַ טראָפּישער און די פריש־אָנגעקומענע ליידען אויף מאַלאַריע. ס'זענען שוין פאָרגעקומען פאַלען, ווען עמיגראַנטען האָבען זיך געמוזט אומקעהרען צוליב דעם, וואָס זיי האָבען נישט געקאָנט פערטראָגען דעם קלימאַט.

בכלל קאָן זיין אַ רייד נאָר וועגען איינצעל־אייבוואַנדערער אין האָלענדיש־אינדיע; ווען די אייבוואַנדערונג אָהינצו זאָל אָננעהמען אַ מאַסען־כאַראַקטער, וואָלט דער נאָך גאַנץ קליינער יודי־שער ישוב זיך געוויס נישט געקאָנט קיין עצה געבען מיט אַזאַ שטראָם, און דאָס וואָלט געקאָנט ברענגען צו זייער טרויעריגע רעזולטאַטען.

מיר קאָנען דעריבער רעקאָמענדירען צו פאָה־רען אין די דערמאָנטע ווייטע מקומות נאָר אַזעלכע פּערזאָנען, וואָס האָבען דאָרט בעשטימטע פער־בינדונגען, ד. ה. קרובים אָדער בעקאַנטע, וועלכע זענען גרייט אַרויסצושיקען פאַר די עמיגראַנטען אַרויספאָדערונגען און זיי מיטהעלפען ביים איינ־אָרדענען זיך אויפ'ן אָרט.

אויף דער מאָלדאַוואַנקע מיט יודישע פּאָליציאַנטען.

י. אָפּאַטאָשו'ס איינדריקען פון דער אָדעסער „מאָלדאַוואַנקע".

ס'ציהען זיך אָפּגעקראָכענע, צעשפּאָלטענע הייזער. טייל ליגט מען איין, אַנדערע שפּאַרט מען אונטער זיי זאָלען נישט איינפאַלען. אויף די גאַסען און געסלעך איז שטיל, ווי אין אַ דאָרף שניט־צייט. דאָ און דאָרט זיצען האַלב נאַקעטע קינדער און שפּילען זיך.

דאָס איז די מאָלדאַוואַנקע — דער אָרימס־טער קוואַרטאַל אין אָדעס, וואו די יודישע „אונטערוועלט" האָט צעהנדליגער יאָהרען געקיניגט, און אַז מען האָט געדאַרפט האָט זי זיך אַנטגעגענגע־שטעלט אפילו „נאַטשאַלסטווא". אָדעס רעד'ט נאָך היינט וועגען דעם און יענעם באַנדע־אָנפיהרער, ווי מען רעדט וועגען אַ קייסער.

ס'רוב פיהרער זענען געפאַלען אין דעם בירגער־קריג, אַנדערע זענען זיך צולאָפען און די „תלמידים" זענען געוואָרען יורדים, פערנעמען זיך מיט „מאַרוויכעריי" (קעשענע־גנבה), „וועשעריי" (נאַכט־גנבה), און „כלאַמירניקעריי" (קליידער־גנבה) דערצו בעזעצען זיך אויף דער מאָלדאַוואַנקע אַרביי־טער, עפענען קלובען, ביבליאָטעקען און דאָס אַ־ליין פערטרייבט די גנבים אין אַנדערע גאַסען.

חברים נעהמען מיך אין דער מיליץ, וואָס אויף דער מאָלדאַוואַנקע, ווילען מיר ווייזען ווי „פּאָ־ליציאַנטען" פיהרען אָן זייער אַרבייט אין יודיש. ס'וואָרט פּאָליציאַנט איז אין סאָוויעט־רוסלאַנד אַ בעליידיגונג, מען הייסט מיליציאָנער. און דער סאָוו־יעטישער מיליציאָנער איז טאַקע העפליך, הויבט קיין האַנט נישט, ווען מען פערפאָהרט איהם אפילו אין דער באַק אַריין, העכסטענס, בינדט ער דעם אָנפאַלער, מאַכט איהם אומשעדליך און פיהרט איהם אָפּ אין דער מיליץ. פאַר אויפהויבען אַ האַנט זאָגט מען דעם מיליציאָנער אָפּ פון דער שטעל.

מיר נעהען אַריי זאין אַן'אָבגעבליאַקעוועט הויז מיט פליגעל. פאַר דער מלחמה איז נאָך דאָ געווען אַ פּאָליציי־„אוטשאַסטאָק".

דער הויף אַרומגערינגעלט מיט אַ וואַנט זעהט אויס ווי אַ פעסטונג. עס שווימעלט מיט מיליציאָנערען. טייל ליגען אויפ'ן גראָז, רוהען, אַנ־דערע מושטירען זיך, שיסען אין אַ ציל־ברעט.

מען פיהרט אונז אַריין צום קאָמיסאַר. אַ פעסט־געבויטער יונגערמאַן בעגעגענט אונז, רעדט אַן'אָדעסער יודיש, דערצעהלט, אַז ער האָט אונטער זיך זעקס בעצירקען.

— ווי אַרבייט זיך, חבר, אין די יודישע „אוטשאַסטקעס"? — פרעג איך דעם קאָמיסאַר.

„גאַנץ גוט", פערטראַכט זיך דער קאָמיסאַר, זוכט אַ יודיש וואָרט — „אַז איך בין אַהער אָנגעקומען איז געווען „אָפּאַסנאָ" דורכצוגעהן אויף דער מאָלדאַוואַנקע אַ גאַס, און היינט קען אפילו אַ „זשענש־טשינע" (אַ פרוי) געהן, מען וועט זי נישט טשעפּען.

— אַזוי אויסגערויכערט האָט מען די באַנדיטען.

— און די אַרבייט ווערט טאַקע געטון אין יודיש? — פרעג איך.

— ווי רען — שלעפּט דער קאָמיסאַר יודישע געשנורעוועטע ביכער פון אַ פּאָליצע — אַז אַ מיליציאָנער אַרעסטירט אַ יודען, מוז ער אויס־שרייבען אַזאַ „מעלדונג" רעדט דער קאָמיסאַר אויס לויט דער אָדעסער אויסשפּראַך „מעלדאָנג").

דער בחור שטאַמעלט, קרעקט זיך, ס'יודישע לשון קומט איהם אָן שווער, העלפט זיך אַרויס מיט רוסיש, פערשעהמט זיך, און שמייכעלט:

— כ'רעד ווי אַ גוי יודיש, האַ? אַז כ'בין אַהער געקומען, האָב איך אינגאַנצען נישט געקענט רעדען...

ער קלינגט אָן, פון אַ זייטיגען צימער קומט אַריין אַ יונגערמאַן אין די צוואַנציגער. אויף דער אויבערשטער ליפּ שאַטענען זיך וואָנסעלעך. די טונקעל־בלויע הויזען, וואָס זיצען אין געפּאַסטע שטיוועל, שטייען זאָפּ ביים גראָבע זפלייש, ווי קלאָ־שען. דער רעוואָלווער פינקעלט אַראָפּ פון דעם נייעם לעדערנעם פּאַסעק.

— דער חבר, ראַוויד, איז דער ממונה ביי אונז איבער די יודישע מיליציאָנערען. ער וועט אייך אַלץ זאָגען — שטעלט דער קאָמיסאַר אונז פאָר דעם חבר ראַוויר.

דער חבר ראַוויד פערלירט זיך ווי פאַר אַנ'־עקזאַמען. פון הינטער די וואָנסלעך קוקט אַפיר אַנ'איידעל פּנים, וואָס רויטעלט זיך.

— ווי געהט עס מיט יודיש? — פרעג איך דעם חבר ראַוויד.

— איצט בעסער, פיל בעסער — ציהט ראַוויד אָפּ דעם מונדיר און בלייבט שטעהן מיליטעריש, גלייך ווי אַ סטרונע.

— וואו האָט איהר געלערנט יודיש, אין אָדעס?

— וואָס אמת — הוסט ראַוויד אָפּ — דאַרף איך אייך זאָגען, אַז ביז דרייצעהן יאָהר, „פּראָס־טיטע זאַווירושעניע", בין איך אַליין געגאַנגען אין אַ חדר, זיך אפילו אַרויפגעדראַפּעט צו אַ בלאַט גמרא. „זשאַרגאָן" האָב איך גוט געקענט. דאָ אין בעצירק האָבען זדי אינסטרוקטאָרען געבומען רעדען יודיש לויט דער גראַמאַטיק, איז טאַקע אין אָנפאַנג געווען שרעקליך, אָבער „ניטשעוואָ" — לאַכען ביים חבר ראַוויד די וואָנסלעך — מיר האָבען עטליכע קלאַסען אין יודיש, צו צעהן, פופצעהן מיליציאָנערען אין אַ קלאַס און דער עולם „אוספּיוואַיעט".

— ווי איז דער יודישער מיליציאָנער אין פערגלייך מיט'ן רוסישען?

— ערגער אודאי נישט, אפשר בעסער, ווייל דער יוד טרינקט נישט, איז שטענדיג ניכטער.

— און אויף דער מאָלדאַוואַנקע איז שטיל, נישטאָ מעהר קיין באַנדיטען?

— קיין באַנדיטען קיין אַלפאָנסען זענען מעהר נישט פערהאַן, נאָר שטיל איז אויך נישט. געשלעגען קומען פאָר, ערשט נעכטען האָט מען אַריינגעוועצט אַ מיליציאָנער אַ מעסער אין זייט.

— און דער מיליציאָנער האָט זיך געלאָזט?

— אַ מיליציאָנער טאָר ביי אונז נישט צוריק שלאָגען. ס'איז אַ גאָלדען געזעץ, חבר, אָבער אונזערע גנבים נוצען שוין צופיל אויס דאָס געזעץ און נישט איין מיליציאָנער כאַפּט אַריין אַ מעסער אין זייט.

— אָט וועל איך אייך ווייזען, וואו מען פלעגט אַמאָל שלאָגען אין אָדעס, קרימינעלע, פּאָליטישע.

דער קאָמיסאַר מיט'ן געהילף האָבען אונז אַריינגעפיהרט אין אַ פינסטערען קאָרידאָר, גע־עפענט אַ שווערע טיר.

— איהר זעהט, אין דער שטיינערנער קאַמער האָט מען איבער דרייסיג יאָהר געשלאָגען מענשען, געשלאָגען מיט בלייערנע ראַפּניקעס, געפּאַסעוועט ס'לייב ביז צום בלוט.

— מען האָט מיך דאָ אויך געשלאָגען, אין 1906 — האָט אַ חבר זיך אָנגערופען — אוי געשלאָגען!

דער קאָמיסאַר האָט אַנ'עפען געטון אַ צווייטע קאַמער. אויף אַ נאַרע זענען געלעגען דריי פרויען. אַ קורצע, א ברייט־קיילעכדיגע גויה, ווי צעהן סאַ־מאָוואַרען, האָט זי אַ זעץ אויף געטון, זיך אָנגע־שפּאַרט אָן די ברעטער פון דער נאַרע, אויסגע־גלאָצט אַ פּאָר פער'חירוש'טע אויגען:

— מען האָט דיך אויפגעקליבען אין גאַס, מומעשי, אַ שכור'ע — ווי פילסטו איצט, ניכטער?

— ניכטער, טייערינקער — האָט זי פערקאַ־טשעט ס'קלייד איבער די געשוואָלענע פּאָלקעס און זיך אַראָפּגעגליטשט פון דער נאַרע — די קינדער־לעך מיינע ווילען איבערקלערען וואו זייער מאַמע איז... לאָזט מיך, טייבעלעך...

— געה, געה און שכור נישט, מומעשי.

די אַנדערע צוויי פרויען האָבען די קעפּ נישט

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

11 דאָנערשטאָג — כז תרפ"ט תשרי

אָקטאָבער
זון-אויפגאַנג 5.53
זון-אונטערגאַנג 4.57

פּרעמיער באַרטעל'ס הבטחות
דעם פּרעזידיום פון לאָדזער מאַגיסטראַט.

(מ) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט אין נעכטיגען נומער פון „נייעם פאָלקסבלאַט" האָט דער פּרעמיער באַרטעל אויפגענומען אַ דעלעגאַציע פון לאָדז אין די פּערזאָנען פון פּרעזידענט ווישמיענצקי, וויצע-פּרעזידענטען ראַפּאַלסקי און פּרעזעס פון שטאָטראַט אינזשעניער האָלצרעבער, וועלכע האָבען פאָרגעשטעלט דעם פּרעמיער אַ ברייטען מעמאָריאַל וועגען די אַנגעוועטיגטע פראַגען אין לאָדז — בוי-קרעדיטען, וואוינונגס הונגער, קאָמוניקאַציאָנס ענינים א. ד. גל.

נאָכדעם ווי דער פּרעמיער האָט זיך בעקענט מיט'ן אינהאַלט פונ'ם מעמאָריאַל, האָט ער ערקלערט דער דעלעגאַציע, אַז דער בודזשעט אויפ'ן 1928/29, אויף באַהן-אינוועסטיציעס בעשטעהט פון העכער 200 מיליאָן זל. און פאַרוואָס דאָס קאָמוניקאַציע-מיניסטעריום האָט נישט געמאַכט קיין שום אינוועסטיציעס אויפ'ן לאָדזער שטח, איבערהויפּט נישט אויסגעפיהרט די וויכטיגע אַרבייט איבערצובויען די משאות-סטאַציע אויף ווידזעווער פּאָלעסיע, איז נישטאָ מיט וואָס צו ערקלערען.

צוליב דעם, וואָס אין בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1929/30 ווערט אַריינגעשטעלט אויף באַהן-אינוועסטיציעס 350 מיליאָן זלאָטעס, האָט דער פּרעמיער באַרטעל צוגעזאָגט אויפמערקזאַם אכטונג צו געבען, אַז די לאָדזער ענינים זאָלען נישט פאַרבייגעגאַנגען ווערען און וועט פּאָלגען גענוגענדע קרעדיטען אויף די נויטיגע אינוועסטיציעס אין לאָדז.

אין דער צווייטער פראַגע, וועגען בויען אין לאָדז הייזער פאַר שול-בניינים און מלוכה'שע אַמטען, כדי די פּריוואַט-לאָקאַלען, אין וועלכע עס געפינען זיך איצט די שולען און די אַמטען, זאָלען קענען בעפרייט ווערען האָט פּרעמיער באַרטעל ערקלערט, אַז די איצטיגע פינאַנציעלע לאַגע פון דער מלוכה איז אַזאַ, אַז עס איז נויטיג עקאָנאָמיע צום גלייכגעוויכט פונ'ם בודזשעט, אויף נייע בוי-קרעדיטען אויפ'ן יאָהר 1929-30 איז נישט צו וואַרטען. עס וועלען נאָר ערטיילט ווערען קרעדיטען צו פאַרענדיגען די אַלטע, ווי למשל אויף צו דערבויען דאָס קרייז-געריכט אין לאָדז. עס וועלען צוליב די סיבות אויך נישט ערטיילט ווערען קיין רעגירונגס-הלוואות אויף צו בויען די וואַסערלייטונג, אָדער אויף אַנדערע שטעטישע אינוועסטיציעס.

צום סוף פון דער קאָנפערענץ איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער פאָרשלאַג צונ'ם לאָדזער קאָמיטעט צו פייערען דעם 10-יעהריגען יובילעי פון פּוילענס אומאָבהענגיגקייט וועגען גרינדען אין לאָדז אַ העכערע אַ לעהר-אַנשטאַלט.

טראַמוואַי איבערגעפאָהרען אַ יודען.
וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט ערטיילט הילף דעם פערוואונדעטען.

(—) נעכטען אַרום 6 אַ זייגער אין אָוונד איז אַן עלטערער לאַנג-געקלייד'עטער יוד פון אַ יאָהר עטליכע און פופציג אַדורכגעגאַנגען דורך דער גאַס אויף עק פּיעטריקאָווער און נאַרוטאָוויטש, פלוצלינג איז פון דער זייט פון פּושעיאָדר גאַס אַנגעקומען דער טראַמוואַי נומער 4. דער יוד האָט נישט בעוויזען זיך אויסצוקוקען, ווי ער איז שוין געלעגען אונטער די רעדער פון טראַמוואַי.

ס'איז געוואָרען אין גאַס אַ גרויסער טומעל און מ'האָט דעם יוד אַ פערוואונדעטען און צוקלאַפּטען אויפ'ן גאַנצען קערפּער אַרויסגענומען פון אונטער'ן טראַמוואַי. גראָד דעמאָלס איז אויפ'ן ראָזוינגען אָרט אַדורכגעפאָהרען אין זיין אויטאָ דער לאָדזער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט, דערזעהענדיג זיך וועגען פּאַרפאַל, איז דער וואָיעוואָדע אַרויסגעגאַנגען פון זיין אויטאָ, דעם לאַנג-געקלייד'עטען יוד מיט זיינע אייגענע הענד אַרויפגענומען אויף זיין אויטאָ. דאָרט איז אַרויסגערופען געוואָרען די פּאָגאָטאָוויע. דער דאָקטאָר פון דער פּאָגאָטאָוויע האָט אין דער אָנוועזענהייט פון וואָיעוואָדע פאַרבאַנדאַזשירט דעם פערוואונדעטען יוד און איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאַל.

רעוויזיעס און קאָנפיסקירט מעהל.

(2) ווי בעוואוסט האָט די צענטראַל-מאַכט אין וואַרשא, כדי צו פאַרהיטען דאָס לאַנד מיט תבואה ביז צום נייעם גערעטעניש און כדי נישט אָנצוקומען צום אויסלענדישע אימפּאָרט פון תבואה, בעשלאָסען אַרויסצוגעבען אַ פאַראָרדנונג, צו מאָלען קאָרן נישט נידריגער ווי 65 פּראָצענט. עס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אַז אַ סך מיהלען אין דער לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט מאָלען מעהל פון העכערען קוואַליטעט. צוליב דעם האָט דער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט פאַראָרדנעט אַ רעוויזיע אין פאַרשידענע מיהלען אין דער לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט.

די אינספּעקציע האָט אַדורכגעפיהרט ד"ר גראַבאָווסקי. אַלס רעזולטאַט פון דער רעוויזיע איז אין שעראַדז אין דער מיהל „בולקאַ און קאַראַ" קאָנפיסקירט געוואָרען 500 זאַק מעהל. אין דער פירמע שטולמאַן עטליכע וואַגאָן מעהל; אין שאָרעק און אין זדונסקאַ-וואָליאַ — עטליכע וואַגאָן מעהל.

אַז ווי די אויבענדערמאָנטע מיהלען שטעלען צו מעהל אויך קיין לאָדז האָט די קאָמיסיע אַדורכגעפיהרט רעוויזיעס אין היגע מעהל-פירמעס און בעקערייען און קאָנפיסקירט דאָס מעהל פון העכערען קוואַליטעט.

די פאַראָרדנונג וועגען מאָלען מעהל פון 65 פּראָצענט פאַרלירט איהר קראַפט דעם 19 ה. ח. און שפּעטער גייט אַריין אין קראַפט אַ פאַראָרדנונג וועגען מאָלען מעהל פון 70 פּראָצענט. די מיהלען האָבען דעריבער דאָס רעכט צו מאָלען מעהל פון 65 פּראָצענט ביז'ן 14 ה. ח. די בעקער האָבען רעכט צו האָבען מעהל פון 65 פּראָצענט אין די בעקערייען ביז'ן 19 ה. ח.

ווי אַזוי מען דאַרף אַנגעבען בקשות צו דער מיליטער-מאַכט.

(מ) דאָס מיליטעריש-פּאָליציאַישע ביוראָ ביים מאַגיסטראַט האָט אַרויסגעגעבען אַ קאָמוניקאַט וועגען דעם ווי אַזוי אַנצוגעבען בקשות צו דער מיליטערישער מאַכט.

אין קריגס-מיניסטעריום פליסען אַריין אַ גרויסע צאָהל בקשות פון פאַרשידענע אינטערעסאַנטען וועגען אורלויב, וועגען איבעריקען דעם טערמין פון צו שטעלען זיך, ערלויבנישען צו קריגען אויסלענדישע פּעסער, בעפרייען פון מיליטער, וועגען בעקומען בירגערשאַפט א. ד. גל.

די אַלע בקשות זענען צום גרעסטען טייל נישט געשטיצט מיט קיין שום דאָקומענטען און צוליב פאָרמעלע טעמים קענען זיי נישט ערלעדיגט ווערען. דאָס מיניסטעריום איז געצוואונגען די בקשות איבערצושיקען אין די אונטערליגענדע מיליטער-אָפּטיילונגען, אָדער צו דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט וועגען אויסקונפטען. עס דויערט אָפּטמאָל די פּראָצעדור צו לאַנג, עס ווערט נמאס דעם פאַראינטערעסירטען צו וואַרטען און ער גיט איין אַ נייע בקשה.

צוליב דעם אַלעמען מאַכט דאָס מיניסטעריום בעקאַנט אַלע פאַראינטערעסירטע, אַז אַלע ביטעס, וועלכע וועלען געווענדעט ווערען דירעקט אין מיניסטעריום, וועלען צוריק איבערגעשיקט ווערען די פאַראינטערעסירטע. אַז די בקשות מוזען געהען דורך דער אָרטיגער מיליטער-מאַכט, דורך דער פאַרמיטלונג פון דעם אָרטיגען פּ. ק. או.

די פּ. ק. או. איז מחויב די בקשות דורכצוקוקען און אויב דאָס ערלעדיגען די פראַגע וועט איבערשטייגען זייער קאָמפּעטענץ, איבערצושיקען צו דער העכערער מאַכט.

דערביי ווערט ערקלערט, אַז די ביטעס וועגען „אָדראָטשעניעס" (איינציגע פּרנסה-געבער, לייטער פון גע'ירשנ'טע דאָרפס ווירטשאַפטען, שילער, סטודענטען, גייסטליכע, טערמינאַטאָרען, האַנדווערקער א. ד. גל.) געהערען אויסשליסליך צו דער קאָמפּעטענץ פון דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט אין דער ערשטער אינסטאַנץ.

רעגיסטראַציע פון יאָהרגאַנג 1908.

היינט דאַרפען זיך רעגיסטרירען אַלע געבוירענע אין 1908 י. וועלכע וואוינען אין 3. פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען:

L. Ł. M. N. O.

די רעגיסטראַציע קומט פאָר אין לאָקאַל פון מיליטעריש-פּאָליצייאישע ביוראָ ביים מאַגיסטראַט (פּיעטרקאָווער 212) און קומט פאָר פון 8.15 ביז 1 אַ זייגער בייטאָג.

ביים רעגיסטרירען זיך דאַרפען מיטברענגען אַ פּאַס מיט אַ פאָטאָגראַפיע, אָבער אַן אַנדער דאָקומענט וואָס בעשטעטיגט די אידענטישקייט פון דער פּערזאָן. פאַר נישט מעלדען זיך צו דער רעגיסטראַציע דראָהט אַ שטראָף.

פּערזאָנען מיט „קאַרטאַ-פּאָביטו" דאַרפען זיך אויך רעגיסטרירען.

וויכטיג פאַר סטודענטען
וואָס ווילען פאָהרען קיין אויסלאַנד.

די סטודענטען און סטודענטינס וואָס ווילען געניסען פון באַהן-הנחות אויפ'ן פּוילישען געביט 50 פּראָצ. אויפ'ן דייטשען 25 פּראָצ. בעלגישען 35 פּראָצ. און פראַנצויזישען 50 פּראָצ., דאַרפען זיך מעלדען אין לאָקאַל פון „חשמונאי" גדאַנסקאַ 40 מאָנטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג פון 6.30 ביז 8 אָוונד. דער אַרויספאָהר פון די גרופּען וועט פאָרקומען דעם 27 אָקטאָבער און דעם 4-טען נאָוועמבער. מען דאַרף זיך רעגיסטרירען שפּעטסטענס ביז צום 18-טען אָקטאָבער.

רעקלאַמעס פון אַעראָפּלאַנען.

(—) ביי אונז אין שטאָט ווערט געוויזען אַ נייער אָרט רעקלאַמע, אַן אַעראָפּלאַן, וועלכער איז געפלויגען זעהר הויך, האָט אויפ'ן העלען הימעל אַרויסגעלאָזען אַ רויך, פון וועלכען ס'האָבען זיך צוזאַמענגעשטעלט בוכשטאַבען. די בוכשטאַבען האָבען זיך געהאַלטען אַן ערך 10 מינוט. די דאָזיגע עוואָלוציעס אין דער לופט האָט דער אַעראָפּלאַן אַדורכגעמאַכט עטליכע מאָל און נאָך זיין פליהען זענען אויפ'ן הימעל געבליבען כמנים פון בוכשטאַבען בילדענדיג דעם נאָמען פון פירמעס וועלכע האָבען זיך אויף אַזאַ אופן רעקלאַמירט. די אָריגינעלע לופט-רעקלאַמעס פונ'ם אַעראָפּלאַן האָבען בעאָבאַכטעט טויזענדער מענשען.

אין די אַפּטייקען
היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(2) ל. פּאַוולאָווסקי (פּיעטרקאָווער 307); ס. האַמבורג (גלובנאַ 50); ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטש 4); י. סיטקעוויטש (קאָפּערניק 25); אַ. כאַרעמזאַ (פּאָמאָרסקאַ 10); אַ. פּאָטאַש (פּלאַץ קאַשטשעלנאַ 10).

פון געריכט.
מיסברויך.

(2) נעכטען איז אין קרייז-געריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון געוועזענעם קאַסיר פון פאַראיין פון אָנגעשטעלטע אין אינסטיטוציעס פון עפענטליכען געברויך, וולאַדיסלאַוו יאַקובאָווסקי.

יאַקובאָווסקי איז בעשולדיגט געוואָרען אין גנב'ענען און פאַרשווענדען 4000 זלאָטיס פאַראיינס-געלדער.

דער בעשולדיגטער האָט זיך נאָר מודה געווען אין גנב'ענען 236 זלאָטיס, דאַגעגען האָט ער געלייקנט, אַז ער זאָל האָבען פאַרשווענדעט 4000 זלאָטיס.

דאָס געריכט האָט יאַקובאָווסקי'ן פאַרמשפּט אויף 1 יאָהר טורמע.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

– און איבערגעציגען אויף –

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אָרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אָוו.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג זון. אין דערהיים פון 3–5 נאָכמיטאָג.

צוריקגעקעהרט.

Dr. med. B. ROBINZON

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען.

וואוינט יעצט

פּיעטריקאָווער 10, טעלעפאָן 31-86.

נעהמט אָן פון 8–9½ פריה און פון 3½–4½ נאָכמ.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20.

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ.

אונאָפּרופליך לעצטע 4 פאָרשטעלונגען!

אויפ'ן אַלגעמיינעם פאַרלאַנג פון פּובליקום בלייבט אויף 4 פאָרשטעלונגען דער אַמעריקאַנער סטאַר

בעני אַדלער

מיט'ן אָנטייל ליבלינגע פון לאָדזער פּובליקום באַריסאָווא, ראַבינאָוויטש, בראָנעצקי, מאָרגען, פרייטאָג, דעם 12-טען אָקטאָבער 9 אַ זייגער אין אָוונד צום 2-טען מאָל

20 יאָהר אונטער דער ערד

סענסאַציאָנעלע פּיעסע אין 4 אַקטען פון פיינמאַן. הויפּט-ראָל „גרישאַ" — בעני אַדלער.

צום שלוס אַ גרויסער קאָנצערט מיט אָנטייל באַריסאָווא, ראַבינאָוויטש, בראָנעצקי, באַלבירסקי

שבת 3.30 נאָכמ. צו ביליגע פּרייזען

אפרוי און אַ האַרץ

אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון סיגאַל

הויפּט-ראָל דעוו — בעני אַדלער.

מאָנטאָג ווערט נישט געשפּילט.

שבת 13-טען, זונטאָג 14-טען 9 אָוונד בעני אַדלער צום 1 מאָל אין לאָדז אַלס

אָטעלאָ

אין 5 אַקטען פון שעקספּיר.

הויפּט-ראָל „אָטעלאָ" — בעני אַדלער.

עס נעהמט אָנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאַן, באַריסאָווא, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאַמפּאַניעץ, מענער: אַריעל, אייזענבערג, בראָנעצק, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פּאָלאָנסקי, ישראל קאַמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אַדמינ.: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן, נאָז, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען

קאָנסטאַנטינער 9. טעלעפאָן 27-81.

[illegible]

איהר פריינדין האט ביי איהר צוגענומען דעם מאן
נאך א קרבן פון די „שטילע״-חופות.

ווען שמעון כמיעלעווסקי פון קילינסקי-גאס אנ׳ארבייטער אין א טריקאטאזש-פאבריק איז אלט געווארען 25 יאהר, האט זיין מוטער געוואלט דערלעבען נחת פון זוהן און האט זיך אליין גענומען איהם שדכנען דאס מיידעל פייגעל גאלא פון מרדכי-גבאי׳ס גאס. איהרע עלטערן האבען געהאט א געשעפט פון פערטיגע זאכען. שמעונס מוטער האט נישט גערוהט ביז זי האט אויסגעפיהרט דעם שידוך מיט׳ן מיידעל, וועלכע איז איהר זוהן שטארק געווען געפעלען און דאס יונגע פאר-פאלק האט חתונה געהאט מיט 4 יאהר צוריק און זיך בעזעצט אויף לאגעווניצקא 8.

גאלא האט געגעבען דער טאכטער א שעהנעם נדן, ווי ס׳פיהרט זיך אין באלעבאטישען שטייגער און ווי ס׳פיהרט זיך ביי יודען — נישט געמאכט פאר דער טאכטער קיין אקט אינטערציזע און אפילו נישט קיין „שליבנע״-אקטען.

פון דער זייט האט זיך געדאכט, אז דאס יונגע פאר-פאק וועט זיך גליקליך לעבען אדער אזוי איז עס אבער נישט געווען. קורץ נאך דער חתונה האט דער מאן אנגעהויבען שלעכט טראקטירען זיין ווייב. אין מיטען זענען פייגעלס עלטערן ארויסגעפאהרען קיין דאנציג און זיך דארט בעזעצט און פייגעל איז געבליבען אליין אהן פריינד און קרובים. אפט פלעגט צו איהר אריינקומען איהרס א חבר׳טע, א פריינדין י. פ. פון שרעדניא 101 און פאר איהר האט פייגעל אפט אויסגעגאסען איהר ביטער הארץ. ס׳איז אבער לייכטער איהר נישט געווארען און דאס לעבען פונ׳ם פאר-פאלק איז געגאנגען אלץ ערגער ביז אין א שעהנעם אווענד איז שמעון נישט געקומען א היים. פייגעל האט נישט געוואוסט, וואס צו טראכטען, ביז זי האט זיך דערוואוסט, אז שמעון וויל שוין מעהר א היים צו איהר נישט קומען. ער האט אפילו מיטגענומען די כתובה און דעם קידושין-רינג.

איינגע חדשים האט זי זיך געקוועהלט און געמאטערט כאטש זי איז געווען א גוטע שניידערין איז אבער די צייט אין לאדז געווען א שלעכטע, קיין ארבייט האט זי נישט געקריגען און זי איז אוועקגעפאהרען קיין דאנציג צו איהרע עלטערן.

ווען זי איז אהיימגעקומען האט זי בעקומען בריוועלעך פון לאדז אין וועלכע מ׳איז איהר מודיע, אז אומזיסט האט זי פערלאזט לאדז, איהר מאן לאזט זיך דא וואוילגעהן און דוקא מיט איהר קאלעזשאנקע. פייגעל האט נישט געגלויבט די בריוועלעך און האט דאס געהאלטען פאר רכילות, אזוי האט זיך געצויגען העכער 2 יאהר.

מיט א קורצער צייט צוריק האט פייגעל זיך דערוואוסט, אז איהר מאן געהט חתונה האבען אין לאדז מיט איהר פריינדין פון שרעדניא גאס, איז זי געקומען קיין לאדז.

איהר מאן ארבייט אויף וואלטשאנסקא 19 אין דער טריקאטאזש-פאבריק, וואוינען וואוינט ער ביי זיינע עלטערן. ער איז מודה, אז ער קלויבט זיך נאך אמאל חתונה צו האבען און זאגט, אז די ערשטע כלה וויל איהם „גליקליך״ מאכען, זי גיט איהם א נייעם נדן.

איז די פרוי געקומען אין ראבינאט ווארנען, אז מ׳זאל נישט געבען קיין חופה-וקידושין שמעון כמיעלעווסקי׳ן. וועלכער האט א ווייב און ביי איהר אויך גענומען א נדן.

דער סאציאליסטישער בלאק צו די קראנקען-קאסע-וואהלען.

(—) דער בלאק פון די סאציאליסטישע פארטייען צו די וואהלען פון דער קראנקען-קאסע, האט שוין ענטגילטיג צוזאמענגעשטעלט זיין קאנדידאטען ליסטע. אויף דער ליסטע געפינען זיך: וואידאן, ד״ר וויעלינסקי, דעפ. צערבע, ראטמ. מילמאן, וואלטשאק, לאוניק פורטאל, פרעזעס קאלושינסקי א. א. וו.

אויף דער ליסטע געפינען זיך פאלגענדע יודען: מילמאן (4 ארט.), ראטמ. ליכטענשטיין (18 ארט), מארגענטאלער, (37 ארט.) קראי (פ.צ.-רעכטע 44 ארט.), האכמאן, בינשאק, רובינשטיין, ראזענצווייג, טשאשניאק, כלעוויצקי, מיליך און ווארמאן

———:O:———

נישט בעשטעטיגט די ליסטע פון די יודישע האנדווערקער צו דער אינדוסטריע-קאמער.

נעכטען איז אונטער׳ן פארזיץ פון אינזשעניער פארגעקומען א זיצונג פון דער וואהל-קאמיסיע צו דער האנדעלס- און אינדוסטריע-קאמער. ס׳זענען בעטראכט געווארען די אריינגעטראגענע ליסטעס. אין דער האנדעלס-קאמער זענען אריינגעטראגען געווארען צוויי איינצעלנע ליסטעס. די ליסטעס פון ביידע גרופען זענען בעשטעטיגט געווארען און ס׳וועלען דארט קיין וואהלען נישט דארפען פארקומען. אין דער אינדוסטריע-קאמער וועלען דאגעגען פארקומען וואהלען ביי די גרויס-אינדוסטריעלער ווייל די וואהלען דארפען זיין נאמענטליכע.

אין דער צווייטער גרופע זענען אריינגעטראגען געווארען 2 ליסטעס: פונ׳ם בלאק און פון די יודישע האנדווערקער (פאלודניאווא 4). די ליסטע פון בלאק איז בעשטעטיגט געווארען, דאגעגען די ליסטע פון די יודישע האנדווערקער איז נישט בעשטעטיגט געווארען, ווייל פון די עטליכע און נייניציג אונטערשריפטען זענען 53 — פון נישט בערעכטיגטע וועהלער, וועלכע פיגורירען נישט אין די וועהלער-רשימות.

ווי מיר דערוויסען זיך וועלען די האנדווערקער היינט צושטעלען די וואהל-קאמיסיע די נויטיגע אונטערשריפטען.

טראמוואי-ארבייטער נ״טט אנגענומען די פארגעשלאגענע הוספה
און דראהען מיט א שטרייק.

(2) ווי מיר האבען מיטגעטיילט האט די פערוואלטונג פון דער טראמוואי-געזעלשאפט פארגעשלאגען א 6-פראצענטיגע הוספה און א גראטיפיקאציע פון 10 טעג ארבייט. נעכטען ביינאכט איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די טראמוואי-אנגעשטעלטע אין הויף פון דער רעמיזע. נאכדעם ווי דער פארזיצער פון פעראיין האט אפגעגעבען א בעריכט איז בעשלאסען געווארען אויפצופאדערען די פעראיינס-פערוואלטונג ווייטער צו אונטערהאנדלען מיט דער דירעקציע פון די טראמוואיען און אויב די הוספה, וועלכע די ארבייטער פערלאנגען וועט אין פערלויף פון 3 טעג נישט נאכגעגעבען ווערען זאל דעם 14-טען אויסברעכען א שטרייק.

——=:§:=——

די רעגיסטראציע פון די פאליסען „ראסיא״ ביז׳ן 8-טען דעצעמבער.

פונ׳ם ליקווידאציאנס-דעפארטאמענט פון פינאנץ-מיניסטעריום גיט מען איבער, אז די פאליסען פון „ראסיא״ וועלען נאך אנגענומען ווערען אויף רעגיסטראציע ביז׳ן 8-טען דעצעמבער. די רעגיסטראציע ווערט אנגענומען יעדען טאג אין ווארשא, מיאדאווא נומער 11 צווישען 7—5. די וועלכע האבען פריהער רעגיסטרירט זייערע פאליסען אויף בארונא גאס, דארפען זיך מעהר צו דער רעגיסטראציע נישט מעלדען.

פערזאנען, וועלכע וואוינען אויף דער פראווינץ קענען די רעגיסטראציע דורכפיהרען שריפטליך, זיי דארפען בעקומען א געהעריגען אנקעטע-בויגען פון דעם ליקווידאטאר, אויספילען איהם גענוי און צו דעם ראזיגען אנקעטע-בויגען בייליגען פאלגענדע דאקומענטען: דעם אריגינאל פון דעם פאליס, א נישט בעשטעטיגטע קאפיע, דעם לעצטען קוויט אויך מיט א קאפיע, א בעשטעטיגונג פון דער פוילישער מלוכה-אנגעהעריגקייט פון דעם וועלכער האט די אסעקוראנץ געמאכט און פאר וועלכען די פערזיכערונג איז בעשטימט געווארען, אז אויך דאקומענטען, וועלכע פארערען זיך געוועהנליך, ביים אפנעהמען בעצאהלטע פאליסען אין נארמאלע בעדינגונגען, ה. ה. א מעטריקע פון געלד-אפנעהמער, א פויט-שיין, אין פאל, ווען דאס געלד נעהמען אפ יורשים, פעווייז, אז מען איז יורשים א. ד. ג. דאס אל קאראף מען צושיקען צו דעם מלוכה׳שען ליקווידאטאר פון דער געזעלשאפט „ראסיא״ אויף מיאדאווא נומער 11 אין ווארשא.

עס ווערען אנגענומען צו דער רעגיסטראציע נישט נאר פערזיכערונגען אויף לעבען נאך אויך פון פייער, פערזיכערונגען פון שויבען און פרעטענזיעס פון אגענטען, וואס האבען גענעבען זייערער צייט קויציעס און האבען די ראזיגע קויציעס נישט צוריקבעקומען. עס איז גאנץ מעגליך. אז פאר דער ליקווידאציע וועט מען בעקומען א וואלוטע פאר א רפאל.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענערשוואכע קראנקהייטען. מיט היילונגס-קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
צוריקגעקערט
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונד.

א פאטער — א חיה.

(2) אין דארף איגנאטשעוו, לאזשער קרייז, איז ערשט-טען פארגעקומען פאלגענדע געשיכטע:

דער דארטיגער איינוואוינער קוגעק האט ארויסגעשיקט זיין פרוי אין וואלד אריין קלויבען שוואמען. אליין איז ער געבליבען אין דער היים מיט זיין פופצעהן יעהריגער טאכטער, אין עטליכע שעה ארום, ווען די פרוי קוגעק איז אהיימגעקומען פון וואלד האט זי געטראפען איהר טאכטער ליגען אויפ׳ן בעט אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד. ווען מ׳האט דאס קינד דערמונטערט, האט זי דערצעהלט, אז ווען זי איז געבליבען אליין אין שטוב מיט׳ן פאטער, האט דער לעצטער זי פערגוואלדיגט. ווען די ידיעה האט זיך פערשפרייט איבער׳ן דארף האבען די איינוואוינער געוואלט קוגעק׳ן לינטשען, קוגעק איז אפגעשטעלט געווארען קיין לאדז אין רשות פון אויספארשונגס-ריכטער.

ס׳איז כדאי צו בעמערקען, אז קוגעק איז ער נישט לאנג בעפרייט געווארען פון טורמע, וואו ער איז געזעסען פאר פערגוואלדיגען זיין מינדערעיהריגע שטיף-טאכטער.

לאין-אקציע פון די ארבייטער אין די שחט-הייזער.

די ארבייטער פון די לאדזשער שחט-הייזער האבען ארויסגעשטעלט די בעלי-הבתים א פאדערונג וועגען א לוין-הוספה פון 2 זלאטעס אויף א שטיק.

פארלעזונג פון מארק ארנשטיין אין פילהארמאניע.

דעם קומענדיגען זונטאג דעם 14 אקטאבער 6 אין אווענד וועט דער בעקאנטער יודישער דראמאטורג און רעזשיסער ה׳ מארק ארנשטיין, וועלכער האט זיך לעצטענס קונה שם געווען מיט זיינע אויפפיהרונגען פון „דבוק״ און „גולם״ אין פוילישען טעאטער, האלטען אין פילהארמאניע א העכסט אינטערעסאנטע פארלעזונג א. ד. ט. „די יודישע לעגענדעס״ (גולם דבוק).

די היינטיגע יוגענד-אקאדעמיע פון „קרן קימת לישראל״.

היינט אוונער קומט פאר אין זאל פון „הזמיר״ א פייערליכע יוגענד-אקאדעמיע לכבוד די מיטגלידער פון דער ארץ-ישראל-דעלעגאציע.

מיט רעדעס וועגען דער איצטיגער לאגע אין א״י וועלען ארויסטרעטען די מיטגלידער פון דער דעלעגאציע, מיטגליד פון דעם ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט ה׳ אברהם הארצפעלד און דער שריפטשטעלער ה׳ נתן ביסטריצקי.

מעלדונג.
אווענד-קורסען אויפ׳ן נאמען ב. באראכאוו, (ציגעל-גאס 26).

היינט 8 א זייגער קומט פאר די צוטיילונג אויף גרופעס. אלע איינגעשריבענע שילער מוזען קומען פינקטליך.

ס׳ווערען אויך נאך אנגענומען נייע איינשרייבונגען פון 7—9 אין לאקאל פון דער באראכאוו-ש(ו)ל, ציגעל-גאס 26. 1626 די פערוואלטונג.

„פוילישער מאנטשעסטער״.

אונטער דער רעדאקציע פון א. באריכין און י. נירוואן איז ערשינען דער ערשטער נומער פון דער לאדזער צייטשריפט „פוילישער מאנטשעסטער״.

מיט ארטיקלען פון רעד. י. אוגער, פרעז. י. אייזנער, א. בארוכין, א. י. ברושעזשינסקי, י. לובלינסקי, ב. נ. ליטווין, אדוו. א. לעווינסאן, ד״ר וו. פאלעק, דיר. א. פערלמאן, פרעז. ל. ראזענבערג, אויסערדעם: כאראקטעריסטיקעס פון אשר קאהן, ב. א. גליקסמאן, פ. גערשאווסקי, דיר. א. ראבינאוויטש, אינטערוויאו מיט קהלה-פרעזעס ל. מינצבערג, אפהאנדלונג וועגען פרויען-סאלאן „וויזא״ א. א.

פון „לונא״.

אין קינא „לונא״ איז נעכטען פארגעקומען די אפיציעלע ערעפנונג פון סעזאן. ס׳איז געגעבען געווארען די פרעמיערע פון ענגלישען פילם „שמוציג געלד״ מיט דעם כינעזישען קינא-שטערן אנגא מעי וואנג.

די דירעקציע פון „לונא״ האט פאר׳ן לויפענדען סעזאן פערקאנטראקטירט א גאנצע רייה שלאגערס פון דער פילם-פראדוקציע, ווי „הוראגאן״, „די שטאדט פון נסים״, „פיער טייוולאנים״, „טיטאניק״, „די טענצערין פון געטער״ א. אנ.

פאוועל וועגנער אין פילהארמאניע.

ווי מיר האבען שוין געמאלדען, וועט אין די נאהענטסטע טעג אויפטרעטען אין פילהארמאניע מיט אנ׳אייגענער טרופע דער וועלט-בעריהמטער דייטשער שוישפילער פאוועל וועגענער. וועגענער געהערט היינט צו טאג צו די גרעסטע טראגיקער פון דער וועלט. אין לאדז וועט וועגענער אויפטרעטען דריי מאל, מאנטאג דעם 15 אקטאבער אין זשאקעלין דינסטאג, דעם 16. אין סטרינבערג׳ס „טויטענטאנץ״ און מיטוואך דעם 17-טען אין אנדרעיעוו׳ס „דער געדאנק״.

וועגענערס אויפטריטען אין לאדז ווערען ערווארט מיט גרויס שפאנונג.

———:O:———

טעלעגראמע.

פרעמיער קאנפערירט וועגען דעם נייעם בודזשעט.

ווארשא, 10 (טעלעפאניש) פרעמיער מיניסטער בארטעל האט היינט פארמיטאג אויפגענומען דעם וויצע קריגס-מיניסטער גענעראל קאנאזשעווסקי און מיט איהם אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ וועגען ביודזשעט פון קריגס-מיניסטעריום.

דער פראצעס וועגען דינאמיט-אטענטאט אין בויטען.

ברעסלוי. (י.ט.א.) אין קרייז-געריכט אין בויטען איז די טעג פארגעקומען דער פראצעס פון א 40-יעהריגען אנגעשטעלטען, אנ׳אנהענגער פון די נאציאנאל סאציאליסטע, וועלכער האט אונטער דער ווירקונג פון זייער אגיטאציע צוליב אנטיסעמיטישע מאטיווען אויסגעפיהרט א דינאמיטען-אטענטאט אויפ׳ן געשעפט פון יודישען סוחר וואקסמאן. צוליב דעם אויפרייס איז כמעט דאס גאנצע געשעפט מיט די סחורות פערניכטעט געווארען. דאס געריכט האט פעראורטיילט דעם אטענטעטער אויף 3 חדשים תפיסה.

ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע
5. קלאס 30-טער טאג.

5.000 זל. נומער 134363.

2.000 זל. נומער 59702.

1.000 זל. נומער 15858 35625 47569 48551 59105 87489 94686 95076 106854 126698 144149.

600 זל. נומערן 5074 8722 9000 9240 18183 21430 37486 47640 62649 62758 64413 70020 71848 75060 77661 87257 89312 93767 96672 99795 111205 114478 118282 123780 134307 139003 143835 147610 152543 154409.

א דארף-שרפה
ארעסטירט די אונטערצינדער.

עהערנעכטען האט אין דארף בודזיסלאוויק, קאלער קרייז אויסגעבראכען א שרפה אין דער ווירטשאפט פון יוזעף שניגאצקי. די פייערלעשער האט זיך איינגעגעבען אבצוראטעווען נאר דאס וואוין-הויז די אנדערע בנינים ווי: דער שטאל, דער שפייכלער מיט תבואה און אלע אגרארמכשירים, זענען אינגאנצען פערניכטעט געווארען.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די ווירטשאפט איז אונטערגעצונדען געווארען דורך א געוויסען אדאם וואשטשינסקי. צו דעם פערברעכען האט איהם צוגערעדט זיין זיידע יוזעף לעוואנדאווסקי, א שכן פון נשרף, וועלכער האט נישט געלעבט בשלום מיט שניגאצקין.

לעוואנדאווסקי מיט וואשטשינסקי׳ן זענען ארעסטירט געווארען.

די האַנדעלס-לאַגע אין לאָדז.

זייט יו"ט הערשט אויפ'ן היגען טעקסטיל־מאַרק אַ שטילשטאַנד. סיי אין מסחר מיט בוימוואָלענע סחורות און סיי מיט וואָלענע און קאַמגאַרן־אַרטיקלען, איז די גאַנצע צייט שטיל. פון איין זייט דער יו"ט, פון דער צווייטער זייט — די וואַרעמע וועטערען האַלטען אָפּ די סוחרים פון מאַכען גרעסערע טראַנזאַקציעס אויף ווינטער־סחורות.

דער ווינטער־סעזאָן, וואָס האָט זיך געהאַט שוין אָנגעהויבען פאַר יו"ט, איז פערהאַלטען געוואָרען. דער שטרייק, וואָס האָט געהאַלטען ביים אויסברעכען, האָט דאָס מאָל נישט אַרויסגערופען קיין שטאַרקע בעוועגונג, ווי ס'פּאַסירט געוויינליך, הגם ווי מ'אינפאָרמירט פון דער פּראָווינץ, האָבען די פּראָווינצער נישט קיין גרויסע זאַפּאַסען סחורה אין זייערע לאַגערען.

מ'רעכענט, אַז די פערשטאַרקטע בעוועגונג אויפ'ן היגען האַנדעלס־מאַרק וועט זיך אָנהויבען די וואָך, אָדער די נייע וואָך. דערווייל איז די בעוועגונג צוליב'ן שטרייק אַ שוואַכע. אַ גרעסערע טראַנזאַקציע האָט מען געהאַט צו פערצייכענען די פאָריגע וואָך אויף בוימוואָלענע סחורות. די רוסישע האַנדעלס־מיסיע האָט איינגעקויפט ביי גראָהמאַן און שייבלער און גייער'ס סחורות פאַר אַ מיליאָן דאָלאַר. דאָס זאָל זיין אַן אָנהויב פון אַ גרעסערער קניה, וואָס זאָל בעטרעפען איצט ביז 7—8 מיליאָן דאָלאַר און די דאָזיגע קניה זאָל זיין אַן אָנהויב פון שטענדיגע בעציהונגען מיט סאָוויעט־רוסלאַנד, פאַר וועלכען פעלען איז די איינציגע, וואָס קען צושטעלען די נויטיגע טעקסטיל־סחורות.

אין די סוחרישע און אינדוסטריעלע קרייזען שטעלט מען זיך אָבער לעצטענס פיל אָפּ אויף די קראַנקהאַפטע ערשיינונגען אין'ם מסחר. מ'האָט מורא, אַז די איצטיגע לאַגע און די בעציהונגען, וואָס שטעלען זיך איין אין טעקסטיל־סחורות און גאַרן־מסחר זאָלען נישט דערפיהרען צו אַ נייעם קריזיס.

אינ'ם טעקסטיל־מסחר קומט פאָר אַן ערשיינונג וועלכע איז אַ דראָהענדע: מ'פערקויפט סחורה אָהן ריוח; מ'פערגעסט ביים קאַלקולירען צו רעכענען די האַנדעלס־, טראַנספּאָרט־, שטייער־קאָסטען. מ'פערקויפט אָפּט סחורה פאַר מזומן אונטער'ן פרייז און פאַר'ן ערהאַלטענעם געלד דיסקאָנטירט מען וועקסלען. די דאָזיגע מאַכינאַציעס שאַפען אַן אונגעזונדע אַטמאָספערע פאַר די סאָלידע סוחרים, וועלכע קענען נישט אָנקומען צו אַזעלכע מיטלען. די גרויסע דיפערענצען, וואָס שאַפען זיך אַזוי אַרום צווישען די פרייזען פאַר מזומן און פרייזען אויף וועקסעל, טראָגען אַריין אַ כאַאָס ביי די סוחרים גופא.

שולדיג אין דער לאַגע זענען די לאַנג־טערמינע וועקסלען. די האָבען געהאַט די אויפגאַבע לייכטער צו מאַכען די לאַגע אינ'ם האַנדעל, פערגרעסערן די פערקויפונגען דעם רוחק אין מזומן. אָבער די טערמינען זענען ביסלעכווייז געוואָרען אַזוי אויסגעצויגען, אַז אפילו אין די צייטען, ווען די לאָדזער סחורות זענען געגאַנגען אין די ווייטסטע מרחקים, זענען די טערמינען געווען קירצערע.

די לעצטע 3 וואָכען זענען צוליב די יו"ט די אומזאַצען אין מסחר געווען גאַנץ קליינע. געווירקט האָבען אויך דערצו די וואַרימע וועטערען.

דער שטילער מסחר, וואָס האָט נישט ערפילט די ערוואַרטונגען, האָט געצוואונגען די סוחרים אַרויסצולעגען אויפ'ן דיסקאָנטאָ־מאַרק זייערע פּאָרטפעלען און צוליב'ן רוחק אין מזומן אויפ'ן דיסקאָנטאָ־מאַרק, איז דער דיסקאָנטאָ־ציגנד פון געשטיגען. די צאָהל פון די דיסקאָנטאָ־וועקסלען איז איבערהויפּט לעצטענס געשטיגען.

די לאַגע איז געוואָרען ממש בעאונרוהיגענד און די גרויסאינדוסטריעלער האָבען צוגעשיקט צום פינאַנץ־מיניסטעריום אַן אויספיהרליכען מעמאָריאַל, אין וועלכען זיי ווייזען אָן אויף דער שווערער לאַגע פון דער אינדוסטריע צוליב די לאַנג־טערמינע וועקסלען און דער דראָהענדער סכנה פון אַ קריזיס. ס'ווערט געבעטען, אַז דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום זאָל דורך אַ ספּעציעלער פעראָרדנונג פערביטען לענגערע וועקסעל־טערמינען, ווי 3 חדשים.

ערעפענונג פון קאָנצערט-סעזאָן אין לאָדז.

יאַן קובעליק — פון דעם אַמאָליגען גרויסען נאָמען, איז געבליבען נאָר אַ שאָטען.

ווי אַ שאָטען וואַרפט קרומע בילדער, אַזוי איז אויך קובעליק'ס טעכניק, טאָן, פאָרטראַג, אינטאָנאַציע — שאָטענדיג: עס לאָמט און ראַנגעלט זיך מיט אַלץ, וואָס עס איז אַמאָל ביים בערימטען פידעל־ווירטואָז, קובעליק, געווען אַזוי נאַטירליך, קונסטפול און איהם געגעבען אַ רוהמפולען נאָמען.

דאָס פּראָגראַם, אין וועלכען מאָצאַרט און מענדעלסאָן גיבען אַזוי פיל פּלאַץ פאַר גרויסע קינסטלער צו ריהרען די צוהערער, האָט קובעליק „שאָטענדיג" געשפּילט. אפילו די הערליך־שענע לאַנגזאַמע טיילען פון די צוויי בערימטע פידעל־קאָנצערטען: דאָס מאָצאַרט'סטע „אַראַגיאַ" און דאָס מענדעלסאָנ'סטע „אנדאנטע" — האָבען נישט געמאַכט קיין ווירקונג, ווען אַפילו די חול־המועדיג־געשטימטע גאַלעריע האָט נאָך יעדע טייל פון יעדען קאָנצערט געשריען בים... עס מוז שוין זיין אַלעמען בעקאַנט, אַז מאָצאַרט'ס „אַ־דור"־קאָנצערט בעשטעהט פון 4 טיילען און עס איז אַזוי מעגליך צו „בים־ראָן" אין טייל פון איהם, אַזוי ווי עס איז מעגליך, אַז איהר, ליבע צוהערער פון דער גאַלעריע, זאָלט הערען רוהיג אַ קאָנצערט... איבערגעבען, וואו קובעליק איך, הויך־געשעצטע גאַלעריע, וועלכע איז נישט איינמאָל געוועזען און איז נאָך איצט די מאַסגעבענדסטע קריטיק — אַזוי צוואַרמט, אַז איהר זאָלט שרייען בים אפילו דאָרט, וואו מען דאַרף נישט? רוכט זיך אַזוי ווי איך, האָט איהר אויך געהערט און געזען פאַר זיך אַ קאַלטען מלאך, וועמענס אונזיכערע, אַמאָל קינסטלער־האַנד האָט געפיהרט דעם בויגען איבער די זייטען פון טייערען סטראַדיוואַריום און דאָך האָבען זיינע קלאַנגען נישט דערגרייכט צו אונזער האַרצען. צו וואָס, פרעגט זיך, איז דאָס גאַנצע געשריי? נאָך מעהר. קובעליק'ס קאַלטע קונסט, האָט אפילו ערלויבט צו בעטראַכטען דעם „בעמאַלטען" פילהאַרמאָניע־זאַל, דעם קונסט־טעמפּעל, וואָס דאַרף זיין ווי אַ הערליך־שעהנער ראַהם צו די געגעבענע קונסט אויף זיין פאָריום איז די בינטע, קריגעריש פאַרבען־צוזאַמענשטעלונג פון אויפגעפרישטען זאַל צוגעפּאַסט פאַר אַ קונסט־טעמפּעל?..

D ski.

Dr. med.
R. STUPEL
צוריקגעקעהרט.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

גילטיג דעם 11-טען אָקטאָבער 1928

8219. שטיגליץ.

אויב מ'וועט אייך אנערקענען אויף דאָס יאָהר די אַפּיעקונסטווא וועט איהר דאַרפען דינען נישט לענגער ווי 5 חדשים.

8220. י. אַפּאַטאָווסקי

8221. ח. ש.

8222. אַ טרייער לעזער פון ווסכאָדניע 33. וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטפּערגנעגדיג די צייטונג.

—:O:—

8223. P. G.

איהר דאַרפט וועגען דעם נישט אָפּגעבען קיין ספּעציעלע בקשה, נאָר איהר קאָנט אויף דער פאָרשט־ענדער קאָנטראָל פערזאַמלונג בעטען, אַז מען זאָל אייך דעם טעות אין דער צווידענץ אויס־בעסערען.

8224. אַ טרייער לעזער פון זשגאָווסקא

מעגליך, אַז די מעטריקע איז נישט געוואָרען אַריינגעטראָגען אין די ביכער פאַר די שטענדיגע איינוואוינער. ווענדעט זיך מיט אַ בקשה צום פּרעזידענט פון דער שטאָט לאָדז וועגען דעם ענין.

8225. אַ. שטייצר.

די לאַנדשטורמיסטען (D. C2) ווערען אויף די קאָנטראָל־פערזאַמלונגען נישט גערופען.

8226. ש. ב. פון קעלבאַכס גאַס

אויב אייער טאָכטער וועט אַנערקענט ווערען פאַר נישט אַרבייטספעהיג, וועט אייער זון זילטען אַנ'אַפּיעקונסטווא.

8227. אַ לאָקאַטאָר פון מרדכי גבאיס גאַס.

אפילו לאָקאַטאָרען פון איין און זעלבען הויז קאָנען אָהן דער הסכמה פון הויזוויירט זיך נישט טוישען מיט די פערנומענע וואוינונגען.

8228. תוכני

געוועהנליך דראַט פאַר בעגעהן אַזאַ פערברעך אומגעפעהר 1 יאָהר טורמע, נאָר אַזוי ווי לגבי אייך דאַרפען אָנגעוואָנדען ווערען מילדערע אומשטענדען, וועט דער אורטייל אויך זיין פיל מילדער. געוויס געניסט איהר פון דער אַמנעסטיע. מיליטער-פליכטיגע, וועלכע זענען דורך די פאַר-קאָמיסיעס קוואַליפיצירט געוואָרען צו דער קאַט. D. אינטערליגען נישט קיין קאָנטראָל־פערזאַמלונגען. פאַראַגראַף 49 פון די מיליט. סאַניטאַרע פאָרשריפטען בעדייטעט אַ לונגען אפעקט (אַ געוויסער פאָרם שווינדזוכט) מיט קאָמפּליקאַציעס.

8229. אַ זאַמלער פון „פאָלקסבלאַט" פון קילינסקעגא.

אומסגעפעהר ביז 1 יאָהר.

8230. י. ד. ל—ן פון פּאָדזשעטשנא

אַ געוויסען גרונט האָט דער הויזוויירט צו פאָדערען דירה־געלד לויט'ן פּראָצענט־פוס פון אַנ'אַרבייטסלאָקאַל ד"ה 100 פּראָצ. פון גרונד דירה־געלט. מיר ראַטען אייך דערווייל צוצושיקען דירה־געלד בערעכענט לויט אַ פּריוואַט־וואוינונג.

—:O:—

8231. פערמע.

דער קאָנטראַקט איז גילטיג אָבער נאָר אין פּרט פון פרייז און דאָס אויך נאָר אין משך פון אָפּגערעטען טערמין. דערנאָך האָט איהר איינעם פון די 2 אויסוועגען: אָדער איהר צאָהלט דעם הויזוויירט ווייטער לויט די אַלטע בעדינגונגען אָדער איהר ווענדעט זיך אין אורזשאָנד ראָזיעמטשי מיט אַ בקשה, אַז מען זאָל פעסטשטעלען וויפיל איהר האָט צו צאָהלען. וועגען אַנ'עקסמיסיע קאָן קיין רייד נישט זיין, ווייל דעם דעקרעט פון לאָקאַטאָרען שוץ איז אויף אַזאַ לאָקאַל חל. דאָס וואָס ס'האַנדעלט זיך וועגען אַ געשעפט און מעבלירט לאָקאַל ענדערט נישט די לאַגע. אויב מ'זאָל אייך טראַקטירען אַלס סובלאָקאַטאָר זענט איהר נאָר צוליב'ן בענוצען זיך מיט'ן מצבל מחויב צו צאָהלען 85 פּראָצ. פון גרונד דירה געלד. דערווייל שיקט צו דעם הויזוויירט דירה־געלט לויט'ן ביזהעריגען פרייז.

פאָטאָגראַפירט
אייך נור
אין קונסט פאָטאָגראַפישען אנשטאַלט
„Parisien"
69 BRZEZIŃSKA 69
וואו עס ווערען אויסגעפערטיגט די שענסטע אויפנאַהמען לויט די נייסטע פאָטאָ־טעכניק.
פּינקטליך! / רעעל! / ביליג!
צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומער 1.

מילאַ, ראָזאַליאַ און אָסקאַר, אָבער סאַלאַמאַנדראַ?

נאָמען-שענדער.

אונטער דעם טיטול שרייבט פּרל. רחל אויערבאַך אין לעמבערגער „מאָרגען".

... „אָבער גרעסער פון אַלע אייערע מיאוסקייטען איז די נאָמען מיאוסקייט; פון צווישען אייערע לומפּיגקייטען שרייט די נאָמען־שענדונג מעהר פון אַלע נאָך נקמה... יעדער יהודה — אַ לעאָפּאָלד, יעדער משה — אַ מיעטשיסלאַוו, יעדער הערש אַ — היינץ אָדער הענריק, יעדע שרה אַ — סעלמאַ, יעדע לאה אַ — אַורעליע... צו שטאַרק ברענט די בושה און צאָר און מיינע ביינער — צו איידעל איז נאָך דאָס לעצטע שימפּוואָרט, איך זאָל עס בעשמירען מיט'ן וואַרפען עס אויף אייערע נעמען"...

אָט מיט די ווערטער האָט אונזער ציוניסטישער פירער דר. אברהם שוואַרדראָן מיט אַ צוועלף יאָהר צוריק גע'דרשנט אין זיין „מאָושעל־פּרעדיקט פון אַ פאַנאַטיקער" וועגען דער דערשיינונג פון „נאָמען־שענדונג" ביי יודען. זיינע פייערדיגע שטראָף רייד זענען געבליבען אָהן דערפאָלג. דאָס „נאָמען־מיאוסקייט" ביי יודען וואַקסט פון טאָג צו טאָג וואָס אַמאָל מעהר. און דער עקעל פון דעם גוטווילינגן פערלייקענען דאָס אייגענע צוליב פרעמדע, אָט דער עקעל פון פּשוט'ן מאַנגעל אין מענשליכען שטאָלץ און זעלבסט־בעוואוסטזיין איז נאָך הייט נישט אויפגעשוואומען, נישט אויפגעקומען אין אונזערע פּוילישע־יודישע, צו דייטש־יודישע, צו וואַסערע איהר ווילט... יודישע בעוואוסטזיינס.

מיך אינטערעסירט ביי דער נאָמען־שענדונג די... טעכניק, די טעכניק פון איבערדרעהען יודישע נעמען אויף גוישע.

אַכציג פּראָצענט פון יודישע אַדוואָקאַטען־נעמען אין לעמבערג ענדיגען זיך אויף „לאַוו"... עכט סלאַוויש: וולאַדיסלאַוו, סטאַניסלאַוו, מיעטשיסלאַוו, בראָניסלאַוו שטעל איך זיך נישט איינמאָל אָפּ פאַר די שילדלעך פון די יודישע דאָקטוירים און אַדוואָקאַטען אין לעמבערג, אָדער סתם פאַר יודישע שילדען און נעהם זיך ברעכען דעם מוח פון וואָס האָט מען דאָס געקענט איבערדרעהען?

פון וואָס פאַר אַ יודישען נאָמען, וואָס כען האָט אַ „נאָמען געגעבען" נאָך אַ זיידע צי אַן אַלטער־פעטער, האָט מען למשל געקאָנט מאַכען אַ גושענאָוש? איהר וועט קיין מאָל נישט ראָטען דאָס, וואָס איך בין דערגאַנגען דורך אַ פּשוט'ער שאלה. דער גושענאָרוש קומט פון גרשון. די בעשטימונג: האָט דאָ געגעבען די גימל.

יאָ. אין דער איבערדרעהונג־טעכניק שפּילט דאָס ערשטע אות פון דעם יודישען נאָמען די וויכטיגסטע ראָל, און פאַר אַ גאַנצע רייה אַדוואָקאַטען־נעמען, איז דאָס דער אונפאַכסטער שליסעל. הויבט זיך דער נאָמען אָן מיט אַנ „א", זאָלט איהר וויסען, אַז יעדער האָט דאָ צו טון מיט אַ אברהם, אַז וועט זיין אַן־אַלף צי אַרנאָלד, צי אַלפרעד צי אַרטור — לאָזט אייך נישט אַראָפּפיהרען פון וועג. דאָס זענען זייטער אברהם'ס. און אַז איך האָב אַמאָל געוועזען אַנ'אברהם, וואָס האָט זיך אויף זיין וויזיט־קאַרט געלאָזט אָפּדרוקען אַ... אַלבּרעכט האָב איך עס אויך נישט געקענט בעסער מאַכען. איך האָב בעם מיר אויסגעטייטשט דערמיט, וואָס דער מענש האָט געשטאַמט פון פאַר דער מלחמה פון די עסטרייכישע צייטען און ווי איהר ווייסט האָט אין דער האַבּסבורגישער משפחה יעדער דריטער, פערטער ערצהערצאָג געהייסען אַלבּרעכט...

מוריצי איז משה, יוליוס — יהודה, לייב — לעאָן, ערנעסטינא, עסטעללאַ, עריטא א. אַ. וו. איז אסתר אָדער עטעל, ראָזאַליאַ, רעגינא איז רבקה סאַבינא — שבע און אַזוי ווייטער. וועגען איין שרה ווייס איך וואָס האָט זיך געלאָזט רופען — סאַלאַמאַנדראַ. סאַ־לאַ־מאַנ־דראַ!

אַמאָל ווערען די ראשי תבות פון די יודישע נעמען אַריינגעשטעלט אין דער מיט פון די גוישע. אַזוי למשל קומט אַרויס פון זאַ לאָזער אַ אַלאָיז, פון אַ שמחה אַ... אָסקאַר, פון אַ וועלוועל אַ אָסוואַלד, אַמאָל געפינט פּשוט איין אות — וועלכעס ס'איז פון דעם יודישען נאָמען זאָל שטעהען וואו עס איז אין גוישען נאָמען, אַז אַזאַ איבערדרעהען זאָל ווערען גאַנץ אַלגעמיין אָנגענומען. אויף גרונד פון אַזאַ מין קאָנוועגענץ ווערט פון יעדען מענדעל געמאַכט אַ עמיל...

נישט תמיד ווערען אָבער ביים איבערדרעהען אָנגעווענדעט אַזעלכע איבערצייגענדע און אַזוי צו זאָגען פּאָגעטיש־מאָרפאָלאָגישע ענליכקייט־מאָטיוון. טיילמאָל שטעקען אין דעם טיפע סודות. און אַזוי איז מיר למשל ביז היינט געבליבען נישט אויפגעקלערט, אויף וואָס פאַר אַ יסוד פון אַ חיים ווערט געמאַכט אַ קאַראָל און פון אַ חיה אַ קלאַראַ... ביי אַזאַ קלוג פאָלק ווי די יודען וועט מען דאָך נישט אויסקלויבען זיך אַנ'איבערדרעהעניש אַזוי גלאַט צוליב אַ קאַפּריז!

מיין מאַמע פלעגט דערצעהלען אַ מעשה, וועגען צוויי גוישע שכורים, וואָס האָבען איין מאָל נאָך גוטע עטליכע גלעזלעך משקה גענומען זיך גרינגרליך זיך אויסטראַגען די נאָמען־פראַגע. זענען ווי געוועסען און פילאָזאָפירט:

„מעכעל איז מיכאַליאַ, יונה — יאַן, שמשון — בעמען, מריב — מאַריע..." פּלוצלים האָבען זיי זיך אָבער פערהאַקט. זיי האָבען אָנגעטראָפען אויף אַ האַרטע קלין. וואָס זאָל מען מאַכען מיט שמריה? (אין דאָרף איז געווע זאַ יוד שמריה) האָבען זיך די צוויי גוים געבראָכען די קעפּ, ווי איך היינט פאַר די שילדלעך פון די יודישע אַדוואָקאַטען, געפּרובט צופּאַסען עפּעס אַ שטיקעל נאָמען פאַר שמריה'ן — ס'געהט נישט! האָט איינער פון זיי געלאָזט אָנגיסען זיך אַ פרישׁ גלעזעל בראַנפען און מיט אַמאָל איז ער בעלויכטען געוואָרען. ער האָט אַ זעץ געטון מיט דער פויסט אין טיש.

„ונאַיעטע שטאָ קומעש? — שמריה ביע נאַמיקיטו!" (ווייסט איהר וואָס איך וועל אייך זאָגען — שמריה קלאַפּט אויף מיקיטע!).

געשמדט זיך יום כיפור צו כל נדרי.

דערוויילן איז ער געבליבען ביי א קינד.

פון לובלין שרייבט מען:

אויפן בארגיגען סט. מיקאלאי-געסעל, וועל-כעס ליגט צווישען רוסקע און לובארטאווסקע, זענען היינטיגען שמחת תורה פארגעקומען טראגי-קאמישע סצענעס, וועלכע האבען ביי די דארטיגע יודישע שכנים ארויסגערופען „געלעכטער מיט יאש-טשערקעס".

אין איינעם פון די דארטיגע הייזלעך וואוינט א ארעמע פאמיליע, אין א קעלער-שטוב, ד' על ד', ענג, ארעם און ממילא שמוציג. דאס איז די פאמיליע זילבערווייס, זייער זוהנדעל, אברהמ'לע האט פון קינדהייט אן געהאט פעררוגס אויף זיינע עלטערען, וואס זיי לאזען איהם הונגערען און לעבען אין דחקות. אהן א שוהל און אהן א גענוגטע סביבה איז אברהמ'לע אויפגעוואקסען ווילד און מיט א שנאה אין הארץ צו אלעמען. לאנגע יאהרען האט ער די שנאה ביי זיך אין הארצען געטראגען און געזוכט אלץ א געלעגענהייט, ווי אזוי זיך נוקם צו זיין „אין דער וועלט".

אזא געלעגענהייט האט זיך איהם טאקע גע-מאכט. צו א שכן פון זעלבען הויז, א קריסט, איז אריינגעקומען א יונגע שיקסע פון טשעכיוו. אברהמ'לע האט זיך מיט איהר בעקאנט און זי איז דאס געווען די איינציגע, וואס האט צו איהם א ווארעם ווארט גערעדט און ער האט זיך צו איהר צוגעבונדען. ביסלעכווייז האט די טשעכי-וער קריסטין איהם אנגעהויבען אנרעדען, אז ער זאל זיך שמד'ן, ווייל זי מיט איהם חתונה האבען און אלע גוטע און פרומע קריסטען וועלען איהם שטיצען, און אזוי האט זיך געמאכט א געלעגענ-הייט פאר איהם „נוקם" צו זיין זיך אין דער וועלט פאר זיינע צרות און נויט...

דער 20-יעהריגער אברהמ'לע האט זיך גע-לאזט צו גרפיהרען און ווי עס פאסט פאר אזא „נקמה-זוכער" און משומד'ל, האט ער מסכים גע-ווען, אז שכר, איהם זאל פארקומען גראד אין דער כל נדרי-נאכט היינטיגען יום-כפור, ווען די יודישע שכנים פון סט. מיקאלאי זענען אוועק אין שוהל צו כל נדרי, איז אברהמ'לע אוועק אין דער קאטעדרע אויף קרולעווסקע און זיך דארט אפגע'שמד'ט. אין זעלבען אוונט איז אויך פארגעקומען זיין חתונה מיט דער טשעכיווער קריס-טין. די „גוטע און פרומע קריסטען", וועלכע האבען דאס געוואלט איהם בעפרייען פון זיין נויט, האבען זיך בעגנוגענט מיט „בעפרייען זיין נשמה" און נאך דער חתונה איז ער אוועק ארבייטען ביי די עפענטליכע ארבייט און גראד קומט איהם אויס צו ארבייטען צוזאמען מיט א גרופע יודישע ארבייטער, וועלכע דריקען איהם ווידער אפ די גאל און מאכען אויך איהם חוזק, אז „דער מסחר האט נישט געלוינט", איז אברהמ'לע נאכמעהר בייזער געווארען, פארוואס איהם איז בעשערט אזא גורל און, כדי אפצוטון צולהכעיס „די שולדיגע" אין זיין לעבען — די יודישע שכנים פון סט. מיקאלאי-געסעל, איז ער צו שמחת תורה גע-קומען מיט א וויזיט אין הויז, וואו עס וואוינט זיין פאמיליע און פערבליבען עטליכע שעה אין וואוינונג פון קריסטליכען שכן, ביי וועמען ער האט זיך דאס אזוי „גליקליך" בעקאנט מיט דער טשעכיווער שיקסע געקומען איז אברהמ'לע אין בעגלייטונג פון א קינד — דער איינציגער קאפי-טאל, וואס ער האט זיך ערווארבען נאכ'ן שמד.

— צווישען די שכנים אויף יענעם געסעל איז אויסגעבראכען א טומעל צוליב'ן וויזיט פון זייער „ליבען גאסט". קונדסים האבען זיך געוויצעלט, צונויפגעקליבען זיך חברותווייז און בעלעגערט דאס הויז, וואו אברהמ'לע משומד האט פערבראכט, דער טומעל איז געווארען אלץ שטארקער און גרעכע, ביז ער האט זיך אריינגעמישט פאליציי און דער עולם פונאנדערגעטריבען.

די אוואנטורע אויפ'ן אויבענדערמאהנטען געסעל האבען געדויערט עטליכע שעה און זענען נאכמעהר פערשארפט געווארען, ווייל אויף יענעם געסעל געפינט זיך א „געהיים הייזעל", וואו עס קומען זיך צונויף כל'ערליי פערדעכטיגע פארשוי-נען און די שכנים פון יענעם געגענד ווייסען גאר נישט, וואס צו טון, כדי פטור צו ווערען פון דער דאזיגער פלאג, וועלכע ברענגט אויך אזוי פיל דעמאראליזאציע צווישען דער אזוי אויך דער דריטער און ליידענדער בעפעלקערונג אין יענעם ארעמען געגענד.

וויל גט'ן זיין ווייב,

ווייל זי רופט איהם „יוד".

דער ווינער בירגער אטא ס. האט אין יאהר 1921 חתונה געהאט מיט פוילא ס. אין מאגיס-טראט. (צווילערע.) פיר יאהר שפעטער האט זיך דער מן געוואלט גט'ן — בעזייוענדיג, אז שול-דיג אין דעם איז זיין פרוי — דורך איהר אויפ-פיהרען זיך. ער האט זיך באלד פערזהיגט און האט די בקשה וועגען א גט צוריקגעצויגען.

אטא ס. איז א יוד, זיין ווייב איז געווען א קאטוילישע. אבער צוליב דער חתונה האט זי זיך דערקלערט אלס יודין און איז אויסגעטרעטען פון דער קאטוילישער קירך.

דא איז עפעס געשעהן, וואס איז הירושלעך. בשעת טאטע און מאמע זענען איצט ביידע געווען יודיש, האט די מאמע גענומען זייער זעקס יעהריג יונגעלע, וואס איז געווען אין א ערציהונגס-פענסיאנאט און האט עס געלאזט אפשמד'ן. איהר מאן אטא האט דערפון גאר נישט געוואוסט.

בשעה די געריכטליכע גט-פראצעסען, האט דער מאן פראטעסטירט דאגעגען פאר וואס זיין קינד איז געשמד'ט געווארען און האט געוואלט דאס קינד איבערגעבען צו זיין שוועסטער אויף דערציהונג. אבער שוין אין געריכט האט איה בעי פרוי א סך מאל פארגעווארפען דאס ווארט „יוד!" און האט דערקלערט, אז זי וויל נישט, דאס איהר קינד זאל דערצויגען ווערען ביי יודען און יודיש.

אט די אלע פארווארפען און דאס אויפיהרען פון דער פרוי, האט געפיהרט דערצו, אז דער מאן וויל זיך מיט איהר דערפאר גט'ן און האט די ביטע אויך בעגרינדעט פאר דעם געריכט.

דער ריכטער האט דאן אבגעוויזען דאס פער-לאנגען פון דעם מאן זיין ווייב צו גט'ן מיט פאל-גענדיגער בעגרינדונג.

אמת איז, אז דער פארוואורף „יודע"! איז דא אין דעם פאל צו בעטראכטען אלס א בעליי-דיגונג, ווייל ער איז ארויסגעזאגט געווארען אין א טאן מיט דער אבזיכט צו בעליידיגען.

דאגעגען קען מען נישט אננעהמען, אז דער-וואונש פון דער פרוי איהר קינד נישט צו לאזען דערציהען ביי א יודישער פאמיליע זאל זיין א בע-ליידיגונג, ווייל עס איז בעקאנט, אז יודען פייערען שבת און ימים טובים אויף א גאנץ אנדערען שטייגער און די פרוי וויל נישט, אז דאס קינד זאל ערצויגען ווערען אין דעם יודישען גייסט. דאס איז אבער נישט אלס בעליידיגונג צו בעטראכטען און ס'איז דערפאר נישט פערהאן קיין שום גרונד דעם גט צו בעווילינגען.

אויף דער מאלדאוואנקע מיט יוד. פאליציאנטען.

(ענדע פון דער 3-טער זייט).

אויפגעהויבען. איינע מיט שיקעלדיגע אויגען איז געזעסען אין א ווינקעלע, געפינטעלט מיט די ברעמען די אנדערע, נאך גאר א יונגע, מיט א געשווירע קעפעל האר, ווי ביי א יונגע, האט זיך א שאר געטון צום קאמיסאר:

— נישט איך, חבר, האב גע'גנב'עט. מיין חתן, דער אויסוואורף, האט מיך אויך בע'גנב'עט, אומגליקליך געמאכט און מיך איבערגעלאזט אט אזא — האט זי געוויזען אויפ'ן בויך, וואס איז געווען איינגעפאלען.

— ס'איז א דינסט-מיידעל — האט דער חבר דאוויר מיר איינגערוימט — זי מיט'ן חתן האבען בע'גנב'עט איהר באלעבאסטע אויף איבער טויזענד רובעל. דער חתן האט אפגעצויגען מיט דער גנבה און איבערגעלאזט די כלה אין פערטען חודש. אזא פארליעך. ווען זי איז נישט אין נפערטען חודש, וואלטען מיר געמאכט אנ'אבארט, איצט איז גע-פעהרליך... א-א פארליעך!

— און ווער איז די אנדערע, וואס שווייגט?

— זי האט דערשטיקט אנ'איינען קינד, א קינד פון א חודש.

— אויך א יודישע?

— א יודישע, פון דער מאלדאוואנקע. דער מאן איז אנטלאפען פון איהר, האט זי דערשטיקט ס'קינד.

— נישט מיין קינד, אראנטשיק'ס! — האט זיך די פרוי מיט אמאל צושריען מיט אנ'אומגע-דאריש קול, אז ס'איז מיר קאלט געווארען — פאר-וואס ארעסטירט איהר איהם נישט, דעם אמאי'ן מערדער, נאר מיך, א שוואכע מאמע... געהט, געהט פון מיינע אויגען, טראגט אייך!

— זי איז נישט ביים זינען — האט דער קאמיסאר צוגעגעבען — היינט שיקען מיר זי אפ אין שפיטאל אריין.

— איהר זענט אליין משוגע! וואס קוקט איהר אויף מיין בייז וואונדער! געהט!

— „טאווארישטש" קאמיסאר — האט דאס בראנעדיגע דינסט-מיידעל זיך א ווארף געטון צו איהם — לאזט מיך נישט איבער מיט איהר, כ'האב מורא! כ'בעט אייך!

מיר זענען ארויס, מיטגענומען דאס דינסט-מיידעל און פערשלאסען הינטער זיך די טיר.

די מערדערין האט געשאלטען מיט טויטע קללות, געגוואלטעוועט און מיטאמאל זיך פונאנדער-געוויינט.

(נוי-טאג).

פערקויפט צום טייוועל.

(ראמאן).

(50

— וואס רעדט איהר?! — האט טאליע אויס-געשריען—וואס וואלט געקאנט מינען צווינגען, זי זאל זיך אריינזעצען צו איהם אין אויטאמאביל? זי האט דאך מורא געהאט פאר אלע? איך בין זיך גרייט צו וועטען, אז אין אויטא איז געזעסען עפיס א נאהענטער מענש, וועלכען זי האט גוט געקענט! אנישט וואלט זי זיך בשום אופן נישט געזעצט... ווידער, אויפ'ס כוח האבען זיי איהר נישט געקאנט אריינשלעפען. ארום אין גאס זענען דאך געווען א סך מענשען!

— זעהר ריכטיג! מען דארף רעכענען, אז אריינזעצען זיך אין אויטא האט איהר פערבעטען א גוט בעקאנטער מענש. — האט מארטען מסכים געווען — ס'קאן זיין, ס'איז געווען זארעמבא.

ער האט זיך פלוצים געכאפט און מיט פער-דאכט א קוק געטון אויף טאליען:

„צי האט זי געוואוסט, אז דער אויספאר-שונגס-אמט האט א פערדאכט אויף זארעמבא'ן?" אמת, אויב זי האט געוואוסט וועגענדעם, איז זיין ארויסכאפען זיך מיט'ן נאמען „זארעמבא" נישט געווען קיין גרויס פערברעכען, מחמת זיין לייטער האט דאך, ווייזט אויס, געהאט גרויס צוטרוי צו דער מיידעל. אבער... פונדעסטוועגען.

טאליע האט בעמערקט מארטענס שנעלען בליק, און זי האט איהם פערשטאנען.

— איך ווייס, אז דער הער קליין איז איהם חושד. דער הער קליין האט עס מיר פאר'ן אפ-פאהרען געזאגט! אבער צו-וואס זיצט איהר דא אזוי לאנג? — האט זי אויסגערופען — פארוואס געהט איהר נישט גלייך צו זארעמבא'ן?

מארטען האט זיך פערשעמטערהייד פערהוסט.

— אויף איהם גיבען אכטונג אונזערע מענ-שען, פריילין! מ'קאנטראלירט זיין יעדע בעווע-גונג. איך געה איצט אין אויספארשונגס-אמט, און איהר מעגט זיין זיכער, אז מיר וועלען טון אלץ, וואס עס וועט נאר זיין אין אונזערע כוחות. איך האב שוין געשיקט א דעפעשע צו דעם הער קליין און געפאדערט, ער זאל מיר ארויסשיקען אינ-סטרוקציעס.

זי האט איהם געעפענט די טיר, און ארויס-געפיהרט פון הויז.

— גוט! גוט! געהט תיכף און הויבט עפיס אן צו טון. איך קאן נישט דערלאזען, איהר זאלט דא אומזיסט פטר'ן צייט. יעדער שעה וועל איך אייך טעלעפאנירען, און אנפרעגען, וואס איהר זענט דערגאנגען וועגען מינען.

איבערראשט פון איהר פלינקקייט, האט מאר-טען גארנישט געקאנט ענטפערען. ער האט אויף דער שנעל פערקנעפעלט זיין מאנטעל, און בעת מעשה אין די געדאנקען געפרעגט ביי זיך, וואס אזוינס האט זיין לייטער אויסגעפונען אין דער פיל-רעדענדיגער, שלעכט-דערצויגענער מיידעל, וואס דערלויבט זיך צו ארויסגעבען בעפעהלען א פאליציי-בעאמטען.

טאליע האט צוגעמאכט די טיר, און גענומען אויפ'ן פערהער דעם דיזשורירענדען פאליציי-בע-אמטען.

זי האט איהם אריינגענומען אין לעצטען צי-מער, און געפאדערט ער זאל איהר אפגעבען א פולשטענדיגען בעריכט וועגען דעם, וואס די טשי-זשעווסקא האט געטון א שטארקען טאג.

— — — — — — — — —

די סברות פון טאליען און מארטענען זענען געווען בערעכטיגטע:

מינע האט זיך אריינגעזעצט אין אויטא, ווייל איהר האט אהין אריינגעבעטען א פערזאן, צו וועלכער זי האט געפיהלט אונבעגרעניצטען צוטרוי.

ווען זי האט געוואלט אריינגעהן נאך טאי'יע'ן צו הערצ'ן, האט זי פלוצים דערהערט דאס טראמ-פייטערען פון אנ'אויטא און זי האט זיך ארומגעקוקט...

אויפ'ן טראטואר איז געשטאנען א צוגעמאכ-טער אויטאמאביל, און פון אינעווייניג האט דורכ'ן פענסטערל ארויסגעקוקט קליין, און גערופען זי צו זיך. ער האט געטראגען זיין געוועהנליכען פאל-טען, דעם געוועהנליכען הוט, און לעדערנע הענדש-קעס; דער אונטערשטער טייל פון פנים איז ביי איהם געווען פערוויקעלט מיט א וואלענעם שאל, אזוי אז מינע האט בעקומען דעם איינדרוק, אז דער אינספעקטאר האט זיך צוגעקיהלט און פער-קאטערט געווארען.

דאס האט איהר נישט פערוואונדערט, ווארום די פערקיהלונג איז איצט געווען אנ'איבערגאנג.

זי איז רוהיג צוגעגאנגען צום אויטא.

קליין האט פערדעקט דאס מויל מיט א נאז-טיכעל, א ניס געטון, זיך אנגעלעהנט אין זעסעל, און מיט א האנד-בעוועגונג פערבעטען מינען, זי זאל אריין.

— איך האב זיך זעהר פערקיהלט! — האט ער ארויסגעשעפטשעט — זעצט זיך, איך האב מיט אייך עפיס צו רעדען... איך האב וויכטיגע נייעס...

פונקט אין דער זעלבער צייט האט דער ריכטיגער קליין געמאכט די רעוויזיע אין דעם פאלקאווניק גווינט'ס הויז).

— און טאליע? — האט מינע א פרעג געטון ארומזוכענדיג מיט די אויגען איהר חברטע—ווארט איך וועל איהר א רוף טון!

— מען דארף נישט! צו איהר איז אוועק איינער פון מיינע מענשען זאגען, אז איהר זענט אוועקגעפאהרען מיט מיר! — האט דער כלומר-שטער קליין ארויסגעשעפטשעט דורכ'ן טיכעל, און ווידער א ניס געטון.

מינע האט מיט צוטרוי אנגענומען די אויס-געשטרעקטע האנד, און זיך אריינגעזעצט אין אויטא.

דער שאפער האט צוגעקלאפט די טירעל, און זיך גערירט פון ארט..

— וואס פאר א נייעס האט איהר? — האט מינע צורודערט א פרעג געטון.

— שטייט!.. ווארט א מינוט! —האט ער ארויס-געשטאמעלט, נישט ארונטערנעהמענדיג דאס טיכעל פון מויל.

דאס מיידעל האט זיך דערפיהלט פון עפיס בעטויבט...

די לופט אין אויטאמאביל איז געווען שווער און דומפיג.

קליין האט הויך געאטעמט דורכ'ן טיכעל.

פלוצים האט מינע דערפיהלט, אז זי קאן זיך נישט ריהרען פון א-ט... איהרע איברים זענען פערגליווערט געווארען, און אין די אויערען האט אנגעהויבען מאדנע צו רוישען: די אויגען איהרע האבען פערגלייזט געקוקט אויפ'ן רוקען פונ'ם שא-פער, און זיי האבען געזעהן, ווי פון אונטער'ן היטעל קריכען ביי איהם ארויס שווארצע לאנגע האהר...

טראכטען אבער האט זי נישט געקענט.

א מין גלייכטקייט האט זי איינגענצען ארומ-גענומען, און די אויגען האבען זיך פון זיך אליין פערמאכט.

דער כלומרשטער קליין האט, האלטענדיג פאר זיין נאזטיכעל א גאז-מאסקע, אכטונג געגעבען, ווי מינע פערלירט דאס בעוואוסטזיין.

— — — — — — — — —

(פארטזעצונג קומט). ——

„ארט"
זאכאדניא 43

יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן.

היינט און טעגליך | פארשטע-לונג: אנהויב פינקטליך 9.30 אוו.

„משיח געהט!"...

1. פראלאג	5. שא, שטיל	8. פעטש
2. משיח געהט!...	6. שמידען	9. פריילין מייטעל
3. קהלת	7. שאכנע-יאכנע	10. מ'הוליעט
4. קארטען (באלאדע)		

די קאסע איז אפען טעגליך פון 6 אוונט, שבת פון 1-5 נאכמיטאג און פון 7 אין אוונט

הנחה-בילעטען גילטיג מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 9-go do poniedziałku, dnia 15-go października 1928 r. włącznie
dla dorosłych: dla dorosłych:

Danton i Robespierre

1789 Rewolucja Francuska 1795

Role główne kreują:
Emil Jannings, Werner Kraus, Józef Runicz, Charlotta Ander, Maly Delschaft i inni.
dla młodzieży: dla młodzieży:

LUDZIE SZAKALE

II serja filmu

„Żyd wieczny tułacz"

według powieści **Eugeniusza Suego.**
W poczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofonicz

א שותף
צו א מיהל

עווענטועל ווייט צו מאהלען נעהם איך אן.
צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע פון „נ. פאלקסבלאט"

ערשינען נומער 1

פוילישער מאנטשעסטער

אילוסטרירטע לאדזער צייטשריפט
פאר ווירטשאפטליכע, געזעלשאפטליכע און קולטורעלע פראגען אונטער דער רעדאקציע פון
א. באַרוכין און י. נירוואַן
מיט ארטיקלען פון:
רעד. י. אוגער, פרעז. י. אייזנער, א. באַרוכין, א. י. ברזשעזשינסקי, י. לובלינסקי, ב. נ. ליטווין, אדוו. א. לעווינסאָן, ד"ר וו. פאלעק, ד"ר י. פרענקעל, פרנס מ. פלאַצקער, דיר. א. פערעלמאַן, פרעז. ל. ראָזענבערג. אויסערדעם: כאראקטעריסטיקעס פון אשר קאָהן, ב. א. גליקסמאַן, פ. גערשאָווסקי, דיר. ד. ראַבינאָוויטש, אינטערוויאו מיט'ן קהלה-פרעזעס ל. מינצבערג, אפהאנדלונג וועגען פרויען-סאלאָן „וו. י. ז. א." און אנדערע.

פרייז 50 גר.

צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.

טליתים-פאבריק

אויסארבייטונג פון וואָלענע, האלב-וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית, צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל
ביי **א. ח. ציטרינאָווסקי, קאַמיענגא 1.**
אין 2. טויער, פאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך!
בעמ.: ס'ווערען אויך אָנגענומען אלטע טליתים צום וואשען.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר הערשנער	קינדער קראנקהייטען	4½-3 11-9
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראנקהייטען	1—11
ד"ר לוביטש	הויט און געשלעכט-קר.	1½—12½
ד"ר שמירגעלד	נערוועז און גײַסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	½—12½
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	2—1
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. וו. פאַקען-שטעכען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויך פערלאנג—היזויטען אין שטאָט.—אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, ווי אויך פלעגמע און בלוט

אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטין.

ד"ר לאזשינסקי סטאָאַפאָלסקא
צאהן-ארצט 1—10 3 6
קינסטליכע ציין, קאראנען, פּאָמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

מיין הבר **שמואל גאלדשטיין** צוליב'ן פופציטיגען
כויט פון זיין

שוועסטער

דריק איך אויס מיין האַרציגסטען מיטגעפיהל.
זיי געטרייסט!
לייב גאלדבערג

האבענדיג אפערטעטונג אויף די **קרעסטען**

פון ערשטקלאַסיגע ארטיקלען פון דער גאלאנטעריע בראַנזשע, און בעזיצענדיג א גוט ארגאניזירטען אפאראט ווי אויך א גרויסע קונדשאפט—זוך איך א צוגאב פערטרעטונג פון עהנליכע בראַנזשעס.
געפ. אָפּערטען ביטע אַריבשיקען **Równe Woł,** skrzynka pocztowa **Nr. 278**

פרייז 2 זל. שנעל און ריכטיג! פרייז 2 זל.
רעכטס-קאָנסולטאַנטען-ביורא

„PORADA" - „פאראדא"

10 פיעטריקאווער 10

אונטער דער לייטונג פון א לאַנגיעהריגען און רוטינירטען געריכטס-סעקרעטאר. שרייבט אלערליי ביטעס און אפעלאַציעס, קלאוזולעס אין זאַבעזפיעטשעניעס. אינפאָרמירט און שרייבט אין אלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפראַכען.

וואָרנונג!

אזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין מאַרקט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד = בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאס געעהרטע פובליקום, אז די
עכט=פאַטענטירטע **בעטעך** עכט=פאַטענטירטע
זענען פערזעהען נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.
— צו בעקומען אין אלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין א גרויסען אויסוואַהל
ניקעל=בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל=קינדער=בעטען, קינדער=וועגעלעך,
טיש=בעטען, קינדער=בענקעלעך
מעטער=מאַכ, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע.
קאַזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט וועגנ לעך ווייס אָדער ברוין 17 זל.. פאַלאָווע-בעטלעך 14 זל.
רעיעלע בעהאַנדלונג. :: פאַבריקס=פרייזען. :: זעמטליכע רעפעראַטורען.
הורט! **לאדז, פאַלנאַצנא 24, טעל. 31-85.** דעטייל!

LEKARZ DENTYSTA צאהן=אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08.

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מונד-קראַנקה. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער.
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

Dr. med.
J. HERSZFINKIEL
15 Zawadzka 15,
telefon 11·87
קינדער=קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 8—10 פאַרמ.
און פון 3—5 נאָכמיטאָג.

Dr. med.
L. Pikielny
אוראָלאָג
ספּעציעל ארצט פאר נירען
בלאָזען- און האַרן-קראַנק.
NAWROT 8
tel. 19-90
עמפּפאַנגט פון 4 — 7 אָוו.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט און וועגערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט-היילאונסט. נעמט אָן פון 7—? אין אָוונד
צוריקגעקומען

אל תתהלל ביום מחר!!
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אָפּ אויף מאָרגען

נאָר, אז די דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאַווע זאַכען זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ
פעטריקאָווער 17 דורכגאַנג **זאַכאָדניאַ 52**

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אוסטאַוו אלערליי בישעב, קלאַוזולעס, זאַבעזפיעטשעניעס אויך אלע שטעט אין פוילען, אַפּעלאַציעס ציווילנע און קאַרנע אפּאַזיציעס, אדוואַלאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאַנד-ראָזיעמטשי, וועגען פעסער אין קאָמיסאַריאַט-רוזשאַנדו און אלע פּאַליציי-בעצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטע דאָראַוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען, מיט אכטונג
י. מאַנעלאַ רעכט-קאָנסולענט.

איפּאָרונג.

אזוי ווי מיר קומט מקעל-געלד פון ה' מענדעל הורוויץ, פיולנאָצנא 7 און ער וויל נישט געהן מיט מיר צו א דין-תורה און נישט בעצאָהלען, פאָדער איך איהם אויף צום לעצטען מאָל, אז ער זאָל מיר תיכף בעצאָהלען דאָס מקעל-געלד 70 זל. אָדער געהן צו א דין-תורה. אין געגענפאַל נעהם איך פון זיך אראָפּ די גאַנצע פעראַנטוואָרטליכקייט פאר די ווייטערדיגע פאָלגען.

יעקב וויינבוים, קאָנסטאַנטינער 9.

לעטשניצע
פון דאקטוירים הספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראָשקאָווסקי	נאָז, האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 6—7
ד"ר רוזשאנער	הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—3
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1—2 6—7
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאָפּיערני	פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 זונ. 1—4
ד"ר הייגבערג	אינ. הערץ, לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סמאָפעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענסקי	צאָהן-ארצט	3—7
י. ראָזעס	צאָהן-ארצט	9—2

צאָהן-גענדהיילונג, בעלייכטונגען, קראָנען, פּאָמבען א. א. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפנעט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

אפּטיילונג פון הויט קראַנקהייטען און קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונג, קוואַרץ-לאַמפּען, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאר שטאַמלער.
אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאג.
ווייזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. קאַבינעט
פראָפ. ע. מאַרקוס נעהמט אן פון 5—7 אָוונד

ENGLISH
לעקציעס
פריוואַט און גרופּענווייז
קאָרעספּאָנדענץ און איבערזעצונגען אין ענגליש, דייטש, פראַנצויזיש, פּויליש און רוסיש.
Markowicz,
Cegielniana 66.

א צימער
פאר פיר יונגעלייט
צו שלאָפען, ס'קען אויך זיין מיט קאָסט צו מעסיגע פרייזען אויף פיעטריקאָווער 141
ביי גאָלדבערג.

אלערן=יונגעל
צו א מענער-שניידער בעשטעלט ווערט געזוכט ביי פלאַמענבוים
ליפּאָווע 25, וואָהנ. 16.

אַקראַפּט=שפּולעריז
קען זיך זאָפּאָרט מעלדען ביים שטריקער אויף פּוּלנאָצנא 22.

א קוואַליפיצירטער **טאַפּעציר=געזעלען**
ווערט געזוכט ביים טאַפּעצירער זילבערשטיין פּאָמאָרסקא 53.

נויטיג מעדלעך
צו א לייכטע ארבייט באַלד געצאָהלט. ערפאַהרען שיענקיעוויטש-גאַס 9, פראָנט, פּאַרטער, וואָהנ. 2

ענטשולדיגונג.
איך בעט ענטשולדיגונג ביי ה' זינגער, אינהאַבער פון דער שטיקעריי בענעדיקטאַ 32. איך פערזיכער, אז אזעלכעס וועט מעהר נישט פאָרקומען.
א. שמולעוויטש.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאָלאָג=אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אָן פון 6—8 אָוונד.

א רוטינירטער
בוכהאַלטער
און קאָרעספּאָנדענט זוכט בעשעפטיגונג אויף שעה'ן ביי סאַמע מעסיגע בעדינגונגען. י. עפּ. עקסאַנטען ווערען געבעטען אויפצוגעבען זייערע אדרעסען אין אדמ. פון דער צייטונג.

לעכער=מאַשינאַווא
ווערען אָנגענומען אויסצונייהען צו ביליגע פרייזען
ביי **ג. נאָרדמאַן**
29 צעגעלניאַנא 29

אבאָנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש [illegible]

אַנאָנסען-פרייז: פּאַר'ן טעקסט—15 גר. [illegible]
אין טעקסט—40 [illegible]
נאָכ'ן טעקסט—1 [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", [illegible] odpowiedz. [illegible] Redaktor [illegible]
[illegible] „Najer Folksblat", [illegible]